Knip knap

Een knipprogramma om kinderen systematisch
de beginselen van de kniptechniek aan te leren

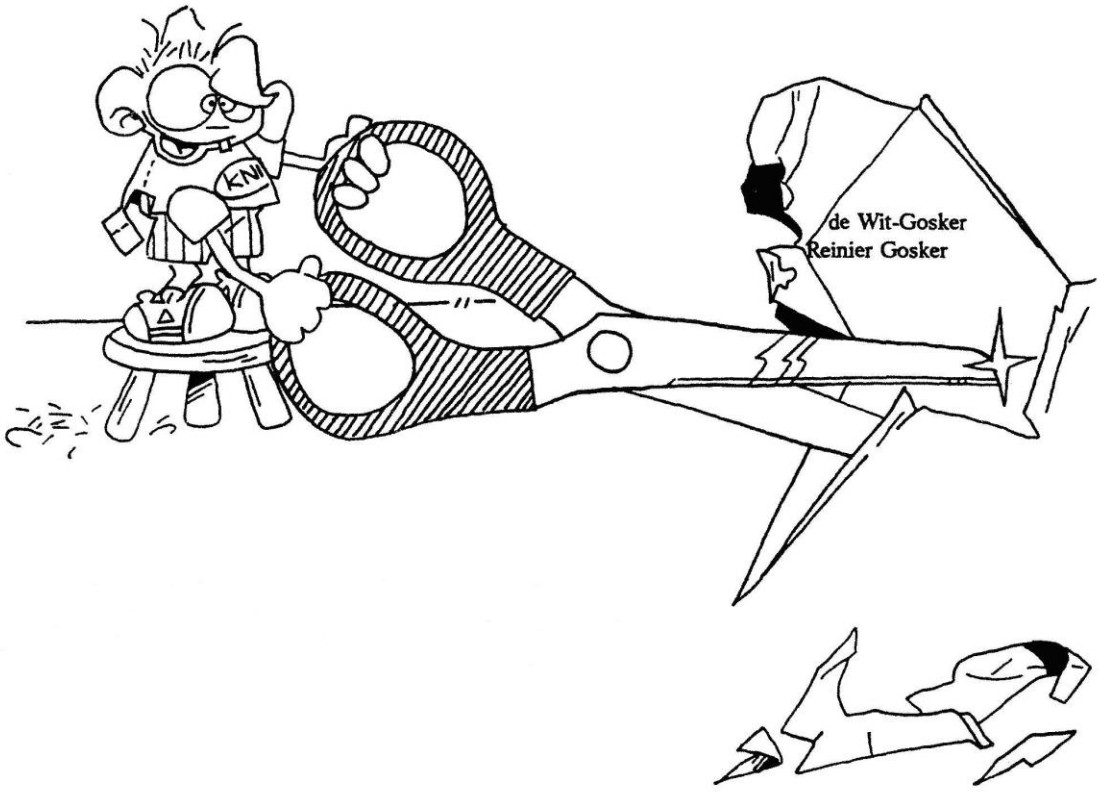

Tekst: Trijntje de Wit-Gosker
Illustraties: Reinier Gosker
Advies: Dorothy Rauws, kinderfysiotherapeut

Uitgave VIM 2014
www.vim-online.nl

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 5

2. DOEL VAN HET PROGRAMMA 5

3. DIDACTISCHE PRINCIPES 5

4. DE TERMINOLOGIE 7

5. HET MATERIAAL 7

6. DE KNIPHOUDING 8

7. LINKS- OF RECHTSHANDIG KNIPPEN 8

8. SPECIALE SCHAREN 9

9. HET GEBRUIK VAN HET PROGRAMMA 10

10. TIJDSDUUR VAN HET PROGRAMMA 11

11. HET BIJHOUDEN VAN DE VORDERINGEN 11

12. LITERATUUR 12

13. HET INTRODUCTIELIEDJE 13

KNIPOEFENINGEN 14

VORDERINGENLIJST KNIPPROGRAMMA 44

Andere materialen voor passend onderwijs van Trijntje de Wit-Gosker

Trijntje de Wit-Gosker, ‘Meer dan Gewoon, passend onderwijs voor kinderen met het downsyndroom in de basisschool’, versie 2014, uitgegeven door de VIM. www.vim-online.nl

Trijntje de Wit e.a., ‘De telboeken: Het boek van 1, Het boek van 2, Het boek van 3, Het boek van 4 versie 2014, uitgegeven door de VIM. www.vim-online.n

Zie ook de overige materialen van Trijntje de Wit-Gosker:

www.lezenmoetjedoen.nl
www.vormenboek.nl
www.pictoschrijver.nl

1. Inleiding

Nieuwe ontwikkelingen in het onderwijs hebben geleid tot het ontstaan van dit programma.

De overtuiging dat kinderen met een ontwikkelingsstoornis vooral gebaat zijn met een gestructureerde aanpak bij het aanleren van nieuwe vaardigheden heeft geleid tot de vraag naar meer systematische oefenprogramma's die kunnen worden gebruikt in kinderdagverblijven, VVE en passend onderwijs.

Door te werken met dergelijke systematisch opgebouwde oefenprogramma's hopen de begeleiders deze kinderen zo optimaal mogelijk voor te bereiden op hun verdere schoolloopbaan.

Daarnaast is er een toename van ouders van kinderen met een handicap die vanuit de integratiegedachte kiezen voor de basisschool. Een gevolg is dat leraren in het basisonderwijs zich verdiepen in de didactische problemen bij de begeleiding van leerlingen met een handicap en vragen om specifieke hulpprogramma's.

Knip-knap is zo'n hulpprogramma dat met een individuele leerling of met een groepje leerlingen uitgevoerd kan worden onder leiding van de klassenleraar, een ondersteuningsleraar, een remedial teacher, een leerlingbegeleider, of een stagiaire.

2. Doel van het programma

Doel van dit knipprogramma is de leerling stap voor stap de techniek van het knippen aan te leren. Eerst wordt de aandacht gericht op de knipbeweging zelf: het hanteren van de schaar, het doorknippen, het inknippen tot een bepaald punt en de doorgaande knipbeweging. Daarna wordt de aandacht verschoven naar de vormen die moeten worden uitgeknipt en naar het te knippen materiaal.

3. Didactische principes

Het programma is gebaseerd op de principes van het ontwikkelend onderwijs. Een aantal principes zoals die door Professor C.F. van Parreren worden beschreven in zijn boek "Ontwikkelend Onderwijs" komen tot uitdrukking in dit programma.

- *Motivering van de leertaak*.
  De leraar maakt vooraf het doel van elke oefening aan de leerling duidelijk. Hierdoor raakt de leerling gemotiveerd om de taak te gaan uitvoeren: "Met deze oefening leer je hoe je een hoek kunt knippen." Ook wordt vooraf het concrete eindproduct of een afbeelding daarvan getoond ter motivatie om aan de taak te beginnen: "Kijk, deze clown ga je maken."

- *Dialogisch onderwijzen*.
  Middels een voortdurende dialoog tussen leraar en leerling wordt de leerling zich bewust van eigen doen en denken. De dialoog vindt vooral plaats tijdens de instructie en kan zowel mondeling ais met gebruik van lichaamstaal worden gevoerd. Bijvoorbeeld door voordoen en nadoen, bet samen opstellen van een knipplan (eerst dit, dan dat), het corrigeren middels het fronsen van de wenkbrauwen, of door de vragende blik van de leerling (is het zo goed?) te beantwoorden met een bemoedigd schouderklopje...

- *Diagnostisch onderwijzen*.
  Het is de bedoeling dat de leraar voortdurend het leerproces volgt en bijstelt:
  - Door bij sommige oefeningen te kiezen voor gevarieerde herhaling,
  - Door oefeningen over te slaan,
  - Door een andere schaar of ander papier aan te bieden,
  - Door het geven van meer instructie,
  - Door het geven van extra tijd om te experimenteren.

- *De deelstappen*.
  De deelstappen in dit programma zijn klein. Soms zal echter blijken dat de stappen nog niet klein genoeg zijn. Er zal dan meer oefenstof moeten worden aangeboden(zie diagnostisch onderwijzen).

- *Het trapsgewijze leren volgens Gal'perin*.
  We onderscheiden hierin 4 niveaus. het handelingsniveau: de knipbeweging zelf
  - Het perceptieniveau: bijvoorbeeld het inschatten: "tot hoever kan ik inknippen?"
  - Het verbale niveau: het verwoorden van de handeling: "bek open.. ..bek dicht"
  - Het mentale niveau: het bewust opstellen van een knipplan: "Ik knip eerst alle delen grof uit en knip daarna precies op de lijntjes."

- *Instructietempo en -kanalen*.
  De leraar stemt het tempo waarin de oefeningen worden gemaakt *af* op de vorderingen en de motivatie van de leerling. Een oefening waar de leerling moeite mee heeft zal herhaald moeten worden, liefst met een variatie in de opdracht. Daarna mag pas een moeilijker oefening worden aangeboden. De instructie wordt via verschillende kanalen gegeven:
  - Het auditieve kanaal: de mondelinge instructie
  - Het visuele kanaal: bet eindproduct of een deelhandeling is afgebeeld, of de kunst wordt afgekeken middels voordoen en nadoen.

- *Gedragsgecentreerde instructie en correctie*.
  Dit betekent dat de leraar voortdurend alert is op de moeilijkheden die de leerling ondervindt en dat de leraar vervolgens een strategie bedenkt om de leerling over die moeilijkheid heen te helpen. De leraar zegt dus niet: "Netter knippen hoor", maar "Houd de elleboog van je kniphand tegen je zij en gebruik alleen je steunband om te sturen".

- *Reflectie.*
  Met de leerling wordt het resultaat doorgesproken. Wat is er goed gelukt en wat ging nog niet zo goed? Zo mogelijk wordt er met de leerling gepraat over waarom het goed ging of mis ging. De leerling krijgt meer inzicht in het knipprogramma dat hij volgt door de producten te bewaren. Zo kan hij terugkijken op zijn eigen leerproces: "Toen kon ik stukjes afknippen, nu kan ik al op een lijn knippen."

- *Gevarieerde oefening*.
  Er is getracht dit programma op te bouwen vanuit een grote variëteit aan oefeningen. Daarnaast worden er hier en daar suggesties gedaan voor weer andere variaties die met name aansluiten bij de belevingswereld van het kind. Bijvoorbeeld: de leraar krijgt de suggestie om bepaalde kniplijnen te tekenen op een ansichtkaart die de leerling zelf heeft uitgekozen.

- *Stimulering van initiatief en creativiteit*.
  Dit is een moeilijk punt bij leerlingen met een ontwikkelingsstoornis. Desondanks moet steeds weer worden geprobeerd de leerling te stimuleren tot het nemen van eigen initiatief, bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat papier en schaar steeds binnen bereik zijn, zodat de leerling uit zichzelf kan gaan experimenteren. Het toejuichen van eigen initiatief en het waarderen van een creatieve vondst zijn belangrijke middelen om dit te stimuleren.

- *Begeleiding van de leerling motivatie.*
  Hierover zal in dit programma niet veel te vinden zijn. Het behoort tot de attitude van een leraar om de leerling motivatie op gang te houden, dat wil zeggen dat de leerling gemotiveerd blijft om nieuwe leertaken te accepteren. Bemoediging en succesbeleving spelen hierbij een grote rol.

- *Het pedagogische klimaat.*
  Het spreekt vanzelf dat er betere resultaten worden geboekt als leerlingen kunnen werken in een duidelijk en warm pedagogisch klimaat waarin reële eisen warden gesteld en er respect en waardering is voor elkaar en voor elkaars werk. Een pedagogisch klimaat laat zich niet

beschrijven in een leerprogramma, maar is *wel* de voedingsbodem waarin het leerprogramma wordt ingebed.

4. De terminologie

Termen die in dit programma gebruikt worden zijn:
De delen van de schaar.

A = Snavel of knipdeel

B = De punt van de schaar

C = Begin van de bek of draaipunt

D = Gat, oog of handvat

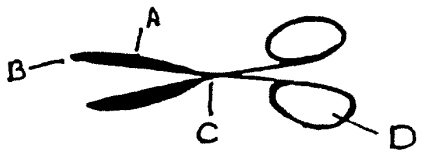

Bek open	:	De open stand van de knipdelen van de schaar
Bek dicht	:	De gesloten stand van de schaar
Inknippen	:	Het materiaal wordt niet geheel doorgeknipt, maar tot een bepaald punt ingeknipt.
Doorknippen	:	Het materiaal wordt helemaal doorgeknipt
Dóórgaan met knippen	:	De knipbeweging herhalen zonder de bek helemaal te sluiten, zoals bij het knippen van een lange strook.
Kniphand	:	De band die de schaar vasthoudt
Steunhand	:	De hand die het materiaal vasthoudt
Stevig papier	:	120 grams papier
Dun karton	:	140 tot 160 grams karton
Kaderlijn	:	Steeds de buitenste lijn bij een knipoefening

5. Het materiaal
Knippen kan het beste worden geleerd met niet te glad 140 à 160 grams dun karton. Correspondentiekaarten, ansichtkaarten, ronde en vierkante vouwkartons en vlechtstroken lenen zich hier goed voor. Ook 120 grams stevig papier laat zich gemakkelijk verwerken en is nog net niet te soepel.

Als de kniptechniek behoorlijk wordt beheerst kan men overgaan op het knippen van dunnere papiersoorten en papiersoorten die zich moeilijker laten knippen zoals crêpe papier en sitspapier. Ook kan dan worden overgegaan op het knippen van andere materialen zoals foam, plastic, zilverfolie, vilt, zeemlap, en andere soorten stof.

In dit knipprogramma worden bijna geen aanwijzingen gegeven omtrent de materiaalkeuze. De leraar moet zelf de juiste keuze van het materiaal bepalen op grond van de mogelijkheden van de leerling. Een leerling met veel kracht in de handen zal al snel zwaarder karton als oefenmateriaal aangeboden kunnen krijgen en een leerling met een goede kniphouding zal al snel in staat zijn naast papier ook soepele stoffen te knippen. Kortom, er moeten ondanks de systematische opbouw van dit knipprogramma nog veel keuzes gemaakt worden door de leraar wat betreft het werkmateriaal.

6. De Kniphouding
Met een goede kniphouding wordt het resultaat gunstig beïnvloed. Wanneer het knippen en het sturen van het materiaal gemakkelijk gaat kan de aandacht meer gericht worden op de nauwkeurigheid. Kenmerken van een goede kniphouding:

- De leerling zit rechtop.
- De elleboog van de kniphand rust tegen de zij van het lichaam.
- Bij zwaar knipwerk kan de elleboog, de onderarm of de kniphand extra gesteund worden door de stoelleuning of door bet tafelblad.
- De steunhand houdt bet materiaal vast en stuurt het materiaal zo dat de te knippen lijn zich steeds recht voor de bek van de schaar bevindt.
- De ogen spelen een belangrijke rol bij het sturen en het op tijd stoppen bij het inknippen. Houdt het hoofd recht boven het werk zodat de beide ogen zo optimaal mogelijk kunnen coördineren. Kinderen die hier moeite mee hebben zullen geneigd zijn hun hoofd steeds scheef te houden, om zo maar met één oog te hoeven kijken. In dat geval is het raadzaam een bezoek aan de oogarts te adviseren.
  Correctietips:
  Als een leerling steeds vergeet zijn elleboog tegen de zij te houden en dus als het ware naar zich toe knipt in plaats van van zich af, geef hem dan een pittenzakje of een knuffelbeestje dat hij onder zijn arm moet vasthouden tijdens het knippen.
  Als de leerling te veel voorover neigt schuif dan zijn stoel dicht tegen de tafelrand zodat de buik de tafel raakt en de rug gesteund wordt door de rugleuning van de stoel. Om de spanning te verminderen kan worden geadviseerd om de beide armen (ellebogen) op de tafel te leggen. Dan zal het hoofd waarschijnlijk vanzelf niet meer te ver voorover buigen.

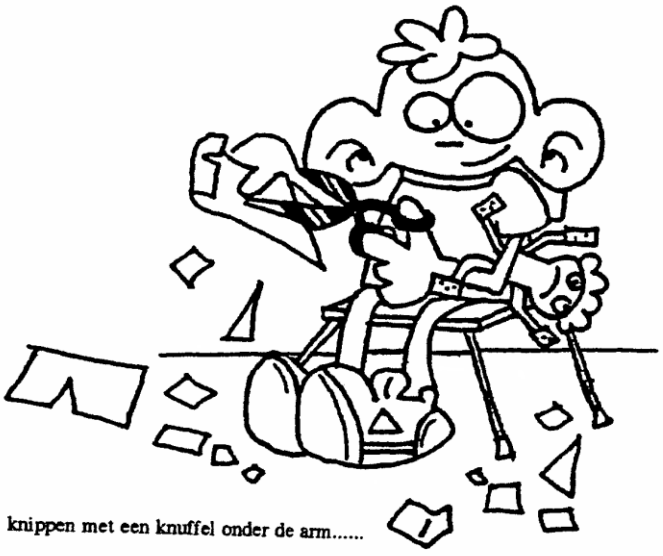
knippen met een knuffel onder de arm.....

7. Links- of rechtshandig knippen
De meeste mensen gebruiken hun rechterhand als kniphand. De ‘normale schaar’ is ontwikkeld voor gebruik met de rechterband en we leren doorgaans de leerlingen onbewust met de rechterhand te knippen omdat we het zelf ook zo doen. Het feit dat de meeste scharen voor rechtshandig gebruik zijn gemaakt, pleit ervoor om de leerlingen dan ook allemaal maar rechtshandig te leren knippen. Soms echter zal een leerling duidelijk voorkeur vertonen voor de linkerhand als kniphand. In dat geval kan voor deze leerling een linkshandige uitvoering worden aangeschaft (o.a. bij Gonis en Alberts). Men herkent de linkshandige schaar meestal aan het tweekleurige handvat.

8. Speciale scharen

Er zijn vele verschillende scharen in de handel. Het beste kan een kind leren knippen met een goede kleuterschaar met stompe punt. De schaar moet gemakkelijk open en dicht gaan en de bek moet goed sluiten, anders gaat het papier steeds dubbel zitten. Het ROLF-schaartje met een lengte van 14 cm. staat goed bekend. Daarnaast zijn er therapeutische scharen:

- De meeknipschaar van Gonis heeft extra grote ogen zodat de hand van de leraar en de hand van de leerling er tegelijkertijd in kunnen. Zo voelt de leerling in het begin de knipbeweging mee met de leraar.
- De therapeutschaar van Alberts heeft zelfs vier ogen: twee voor de leerling en twee voor de leraar. Het directe contact met de hand van de leraar ontbreekt hier, maar de leerling krijgt wel hulp bij het openen en sluiten van de schaar.
- Er zijn ook scharen waarmee je kunt knijpen in plaats van open-en-dicht-doen. Voor een kind met ernstige handmotorische problemen kan zo'n 'allesknipper' een uitkomst zijn.
  Verkoopadressen:
  Rolf: Mercuriusweg 14, 4051 CV Ochten, tel.03444-2397
  Alberts: Postbus 4, 6130 AA Sittard, tel.04490- 146416
  Gonis: Postbus 3293, 7500 DG Enschede, tel.053-338226

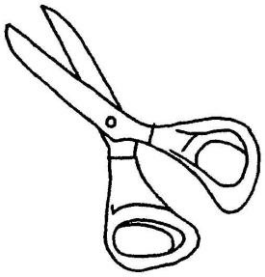

Het Rolf-Schaartje

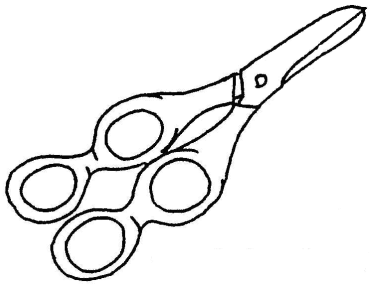

Meeknipschaar met 4 ogen

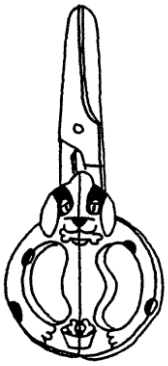

Meeknipschaar met extra grote ogen

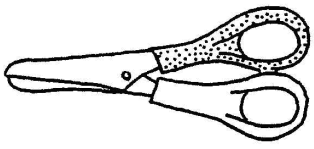

Linkshandige schaar

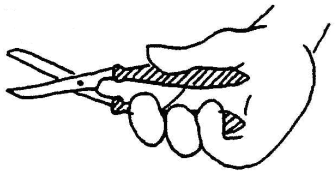

Knijpschaar

9. Het gebruik van het programma
De kern van het programma bestaat uit 30 concreet uitgewerkte kniptaken. Deze serie knipoefeningen is systematisch opgebouwd vanaf bet verkennen van het gereedschap tot en met het maken van een knipplan en het leren uitknippen van gecompliceerde vormen met verschillende materialen. De kniptaken moeten gezien worden als oefensuggesties waarop de leraar vrijelijk zal variëren om te kunnen aansluiten bij de belevingswereld van de leerlingen. Soms zullen voorbereidende oefeningen of extra herhalingsstof noodzakelijk zijn die de leraar zelf bedenkt en voorbereidt: met ansichtkaarten en viltstift is veel mogelijk. De opbouw per oefening:

1. De oefening begint, na het introductieliedje, met het doel van de les. Bijvoorbeeld: “Vandaag ga je leren een hoek te knippen.”

2. Daarna wordt (zo mogelijk) het product van de oefening aan de leerling getoond en besproken, bijvoorbeeld: “Vandaag maken we een raamhanger.”
   Opmerking: Ten behoeve van de motivatie kan het functioneel zijn om juist met het tonen van het product te beginnen: “Als je deze raamhanger gaat maken (product) moet je die hoeken kunnen knippen (leerdoel).”

3. Het materiaal wordt klaargelegd en de opdracht wordt besproken, bijvoorbeeld: “Straks mag je van deze strook net zoveel stukjes knippen als je kunt.”

4. Bij sommige oefeningen is de strategische aanpak belangrijk. Probeer de leerling daarin zo veel mogelijk zijn eigen weg te laten zoeken door hem te laten praten over de volgorde van handelen: “Wat ga je eerst doen en wat dan?” Het opstellen van een knipplan dwingt de leerling na te denken over het waarom van zijn handelen. Niet voor alle leerlingen zal dit mogelijk zijn. Soms is een leerling meer gebaat bij het gewoon maar inprenten van een bepaalde werkvolgorde.

5. De algemene instructie wordt gegeven volgens de aanwijzingen die bij de oefeningen staan beschreven.

6. Bij de uitvoering geeft de leraar gedragsgecentreerde instructie: de leraar observeert nauwkeurig de handelingen van de leerling om zo de problemen te kunnen diagnosticeren en te corrigeren. Vergeet niet de leerling ook te bemoedigen door aan te geven wat er goed gaat: “Mooi zo, je stopt precies op tijd.”
   Opmerking: Het corrigeren en bemoedigen kan soms ook door een medeleerling worden overgenomen. De leerlingen bemoedigen dan elkaar en geven elkaar aanwijzingen nadat de leraar heeft gezegd waarop precies gelet moet worden.

7. Als de kniptaak klaar is wordt het werk met de leerling besproken: Wat vond je leuk, wat was moeilijk, wat ging goed, waar ging het mis en waarom? Bij leerlingen met een zwakke communicatie kan de dialoog plaatsvinden met lichaamstaal en kan de leraar het spreken van de leerling overnemen door de gedachten van de leerling hardop te vertolken, waarbij de leerling alleen maar met ja of nee hoeft te reageren. Voorbeeld van zo’n gesprekje:

   Leraar: “Wat heb je veel stukjes geknipt.”
   Kind: “Ja.” (of het kind straalt van trots)
   Leraar “Je hebt kleine stukjes en grote stukken geknipt.” (terwijl hij dit zegt, scheidt hij de kleine van de grote stukken)
   Kind: “Ja.” (en helpt misschien bij bet sorteren)
   Leraar. “Kleine stukjes knippen is moeilijk, hè?”
   Kind: “Ja.” (of haalt de schouders op als hij het niet moeilijk heeft gevonden)

   Door zo’n gesprekje wordt de leerling zich bewust van bet eigen handelen en leert hij om kritisch naar het eigen werk te kijken zonder ontmoedigd te raken.

8. Na de knipoefening volgt de verwerking tot het eindproduct. Deze taak kan worden uitgevoerd door de leraar, een medeleerling of met hulp door de leerling zelf. Een mooi eindproduct motiveert de leerling om de volgende kniptaak te aanvaarden.

9. Tenslotte kan in het bijzijn van de leerling de vorderingenlijst worden ingevuld. Zo houdt de leerling zicht op het eigen leerproces.

   Na elke oefening beoordeelt de leraar of de leerling toe is aan de volgende oefening of dat dezelfde oefening nogmaals gegeven wordt, maar dan in een ander jasje verpakt: bijvoorbeeld door het geven van een andere kleur papier, een andere ansichtkaart of een kopie met een andere afbeelding. Sommige leerlingen hebben veel oefening nodig. Probeer zo veel mogelijk variatie aan te brengen in de herhalingsopdrachten.

10. Tijdsduur van het programma
Met 1 oefening per week kan het programma in een half jaar worden afgewerkt. Maar zo zal het in de praktijk niet gaan. De motivatie van de leerling en de snelheid waarmee er vorderingen worden gemaakt zijn doorslaggevend voor het tempo. In elk geval moeten er rustperiodes worden ingelast, waarin andere activiteiten tijdelijk wat meer aandacht krijgen. Het programma kan in fasen worden onderverdeeld, met na elke fase een rustperiode waarin het geleerde kan beklijven en kan integreren in het geheel van aanwezige vaardigheden. De fasen zijn:

- Oefening 1 t/m 5 : Oefening: het hanteren van de schaar.
- Oefening 6 t/m 15 : Rechte lijnen en hoeken knippen.
- Oefening 16 t/m 20 : Gebogen lijnen knippen.
- Oefening 20 t/m 30 : Gecompliceerde knipdrachten.

Na oefening 21 heeft de leerling de basistechniek van bet knippen te pakken. Alle oefeningen die dan nog worden beschreven kunnen worden gezien als verdere verdieping van de basistechniek. Het gaat dan om het leren knippen van moeilijker vormen, van dikker of dunner papier, van dubbelgevouwen papier, van het uitknippen van binnenvormen, en van het leren knippen van andere materialen. Probeer de knipopdrachten zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij het jaarplan van de groep. Pas de opdrachten zo aan dat er een logische lijn gelegd kan worden naar het thema waar de groep op bet moment mee bezig is. Gebruik de aangegeven oefeningen dus vooral als suggesties waarop u zelf variaties bedenkt die een link leggen met de belevingswereld van de leerling. Het is niet altijd nodig het hele knipprogramma te volgen. Door goed observeren kan de leraar bepalen op welk punt een individuele de leerling kan instappen. Het volgende observatieschema kan daarbij behulpzaam zijn:

Leerling weet niet wat je met een schaar kunt doen	Instap oefening	1
Leerling kan de knipbeweging maken zonder materiaal	Instap oefening	3
Leerling kan knipjes maken aan de rand van het papier	Instap oefening	4
Leerling kan stukjes van een smalle strook afknippen	Instap oefening	5
Leerling kan inknippen tot een bepaald punt	Instap oefening	6
Leerling kan een lange strook in de lengte doorknippen	Instap oefening	8
Leerling kan wel rechtknippen maar nog geen knipplan maken	Instap oefening	8
Leerling kan nog geen gebogen lijnen knippen	Instap oefening	15
Leerling kan eenvoudige rechte en ronde vormen uitknippen	Instap oefening	21

11. Het bijhouden van de vorderingen
De vorderingen bij het volgen van het knipprogramma kunnen door de leraar worden bijgehouden door de datum te zetten achter de gemaakte oefening, gevolgd door een beoordelingscode in plussen en minnen (++, +, ±, -,--) Een herhaling of een variatie op de oefening wordt in de rechter kolom vermeld. De overige opmerkingen kunnen gedateerd op de achterkant van de vorderingenlijst worden genoteerd. Het gaat dan om opmerkingen zoals: kniphouding goed, coördinatie matig, knipt rechts naast de lijn, enzovoort. Zorg voor een open vorderingenlijst, dat wil zeggen dat ook de leerling en zijn ouders inzicht hebben in de vorderingen die zijn gemaakt.

Tenslotte:
Dit knipprogramma is niet op kleuters afgestemd maar op kinderen met een ontwikkelingsstoornis. Als dit programma in kleutergroepen gebruikt wordt, houd er dan rekening mee dat de knipopdrachten vanaf oefening 22 doorgaans niet in een kleutergroep worden aangeboden. Dit zijn knipopdrachten voor oudere leerlingen.

12. Literatuur

Parreren, C.F. van, ‘Leren door handelen’, Onderwijsvernieuwing in de klas, Apeldoom., 1983.
Parreren, C.F. van, ‘Ontwikkelend Onderwijs’, Amersfoort 1988.
Wit-Gosker, T. de, ‘Meer dan Gewoon, passend onderwijs voor kinderen met het downsyndroom in de basisschool’, versie 2014 uitgegeven door de VIM.

Naast het KnipKnap programma zijn ook de telboeken te bestellen via www.vim-online.nl

Zie ook de overige materialen van Trijntje de Wit-Gosker:
www.lezenmoetjedoen.nl
www.vormenboek.nl
www.pictoschrijver.nl
.

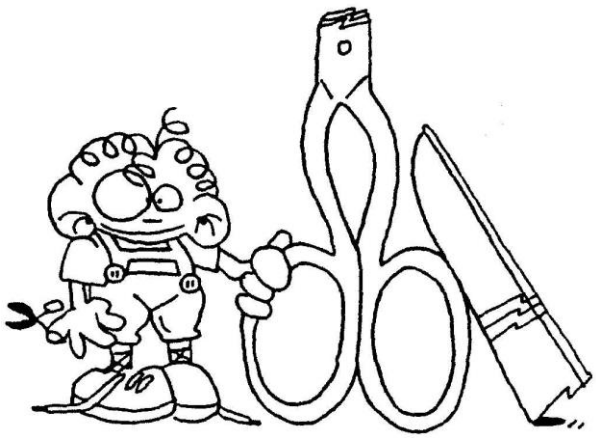

13. Het introductieliedje
Kinderen zijn gevoelig voor rituelen. Zij vinden het prettig om activiteiten in een vaste volgorde te herhalen en genieten van herkenningspunten daarin. Veel leerlingen met een ontwikkelingsstoornis hebben baat bij zo'n systematische structuur. Met een eigen herkenningsliedje kan op een leuke en zinvolle manier aandacht worden gevraagd voor een volgende knipoefening. Het liedje krijgt de functie van de 'tune' voor de start van elke knipactiviteit.

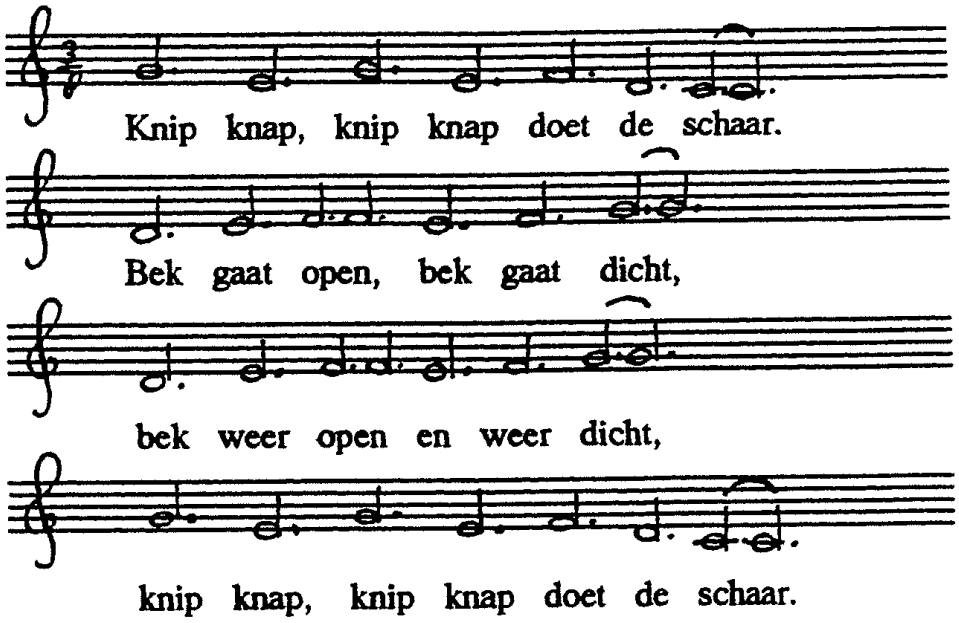

Suggesties voor gebaren bij het knip-knap lied:
Bij "knip", "bek gaat open" en "bek weer open": wijsvinger en duim spreiden.
Bij "knap", "bek gaat dicht" en "bek weer dicht": wijsvinger en duim taken elkaar.
Bij "doet de schaar": niets doen of naar de schaar kijken en die aanwijzen.

Knipoefeningen

Knipoefening 1 De schaar

Doel:
Een eerste oriëntatie en het benoemen van enkele onderdelen.

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening. Een schaar voor de leraar en een schaar met stompe punt voor het kind. Geef het kind een schaar die gemakkelijk open en dicht gaat.

Opdracht en aanwijzingen:
Op de tafel ligt het materiaal klaar. Zing het introductieliedje. Ga tegenover het kind zitten en praat met het kind over de schaar en de tekening van de schaar. Spreek het woord “schaar” langzaam en duidelijk uit en laat het kind het woord nazeggen. Laat het kind aanwijzen: de grote schaar, de kleine schaar, de schaar op papier. Pak de grote schaar en maak enkele knipbewegingen met de woorden: “Kijk, deze schaar kan knippen: de bek kan open en de bek kan dicht”. Laat zien hoe de schaar wordt vastgehouden en verwoord dit aldus: “Kijk, ik doe mijn duim in het ene gat en mijn vinger in het andere gat”. Laat het kind bij zijn eigen schaar en op de tekening aanwijzen: de bek van de schaar en de gaten voor de vingers. Knip de papieren schaar uit terwijl het kind toekijkt. Daarna mag het kind de uitgeknipte schaar hebben.

Verwerkingssuggesties:
Geef de uitgeknipte schaar mee naar huis met de woorden: “Thuis mag je vertellen dat je gaat leren knippen”.

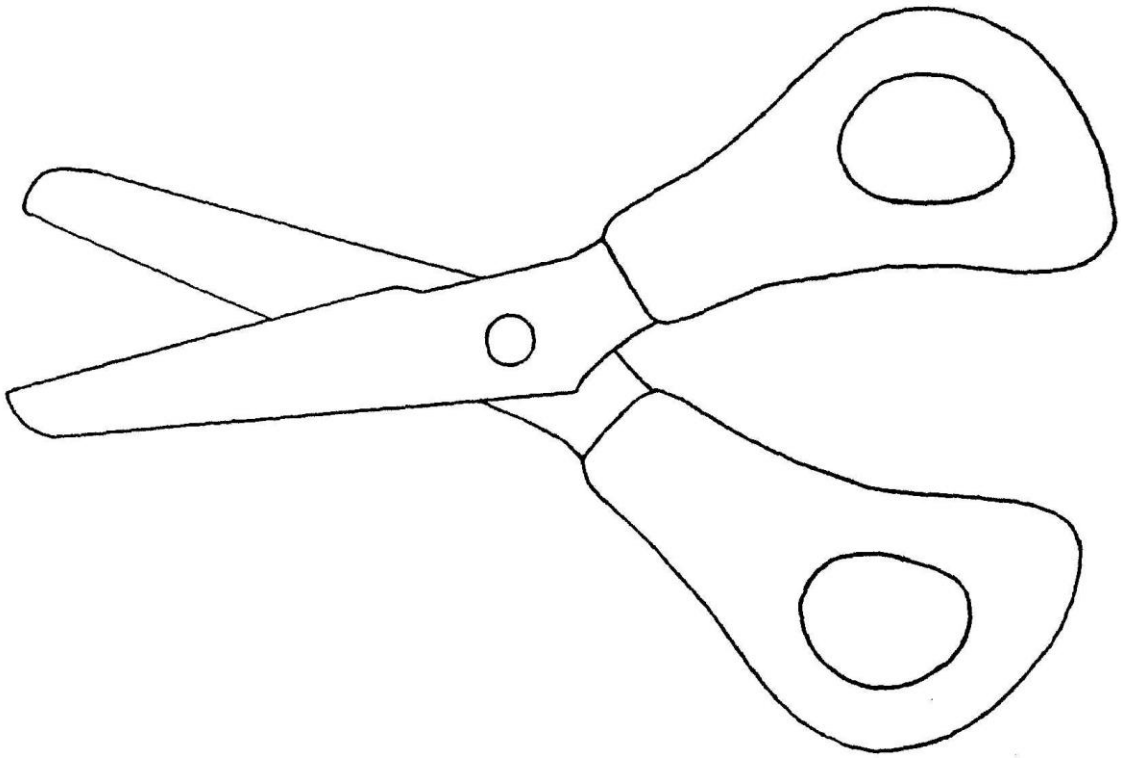

Knipoefening 2 Het knippen

Doel:
Schaar open en dicht doen zonder materiaal.

Materiaal:
Een schaar voor de leraar en een schaar met stompe punt voor het kind. Geef het kind een schaar die gemakkelijk open en dicht gaat.

Opdracht en aanwijzingen:
Ga bij het kind zitten en laat zien hoe je een schaar kunt vasthouden: duim in het ene gat en een of meer vingers in bet andere gat. Leg daarna de schaar rechts voor het kind neer en wacht af met welke hand het kind de schaar beetpakt. In bet begin zal het kind misschien enkele keren van kniphand wisselen (zie links- of rechtshandig knippen). Vertel dat het knipdeel van de schaar net een jong vogeltje is dat steeds zijn bekje open en dicht doet. Laat dit langzaam zien en verwoord wat er gebeurt: “Bek open .... bek dicht”. Vraag het kind dit na te doen ‘en verwoord de handeling van het kind door steeds te zeggen wat het kind doet: “Bek open... bek dicht”. Als het kind moeite heeft met het openen en sluiten van de hand, oefen dit dan eerst zonder schaar met behulp van het introductieliedje. Speel dat de duim de ene helft van de bek is en de vinger(s) de andere helft. Ook nu weer verwoorden: “Bek open....bek dicht”.

Verwerkingssuggesties:
Plak een vogelkop (stickertje) op bet draaipunt van de schaar en laat de ‘vogel’ spontaan praten: Het kind automatiseert zo spelenderwijs de knipbeweging.

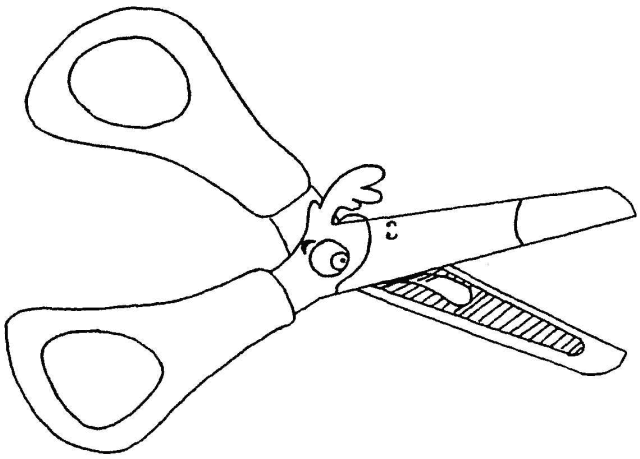

bek open

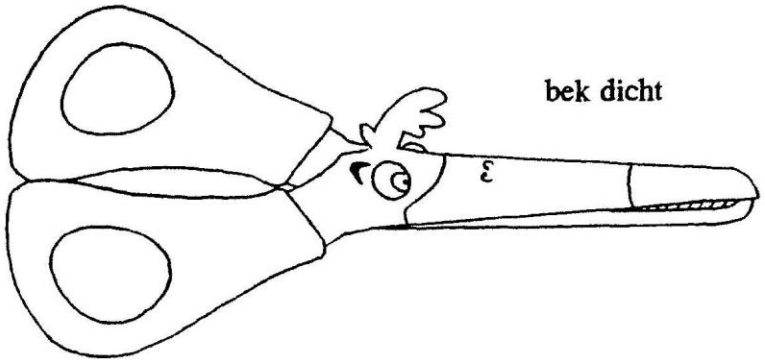

bek dicht

Knipoefening 3 Inknippen: Vogelnestje

Materiaal:
Een rond vouwkarton of een kopie van de onderstaande vorm (gekopieerd op stevig papier of dun karton). Schaar met stompe punt. Eventueel wat strootjes en een hardgekookt eitje of wat eitjes van chocola.

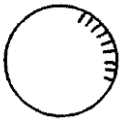

Opdracht en aanwijzingen:
Houd papier en schaar voor het kind en laat zien hoe je met de bek van de schaar in het papier kunt 'happen'. Verwoord daarbij: "Open ... en dicht". Laat het kind het nu zelf proberen. Zie erop toe dat het kind de elleboog van de knippende hand tegen de zij gedrukt houdt (zie kniphouding, blz. 7).

Verwerkingssuggesties:
Buig de geknipte 'franje' naar binnen en verfrommel de bodem van het nu gevormde bakje tot een vogelnestje. Verfraai het nestje door er strootjes in te plakken en er eitjes in te leggen.

Variatie:
Franje knippen aan de randen van een ansichtkaart.

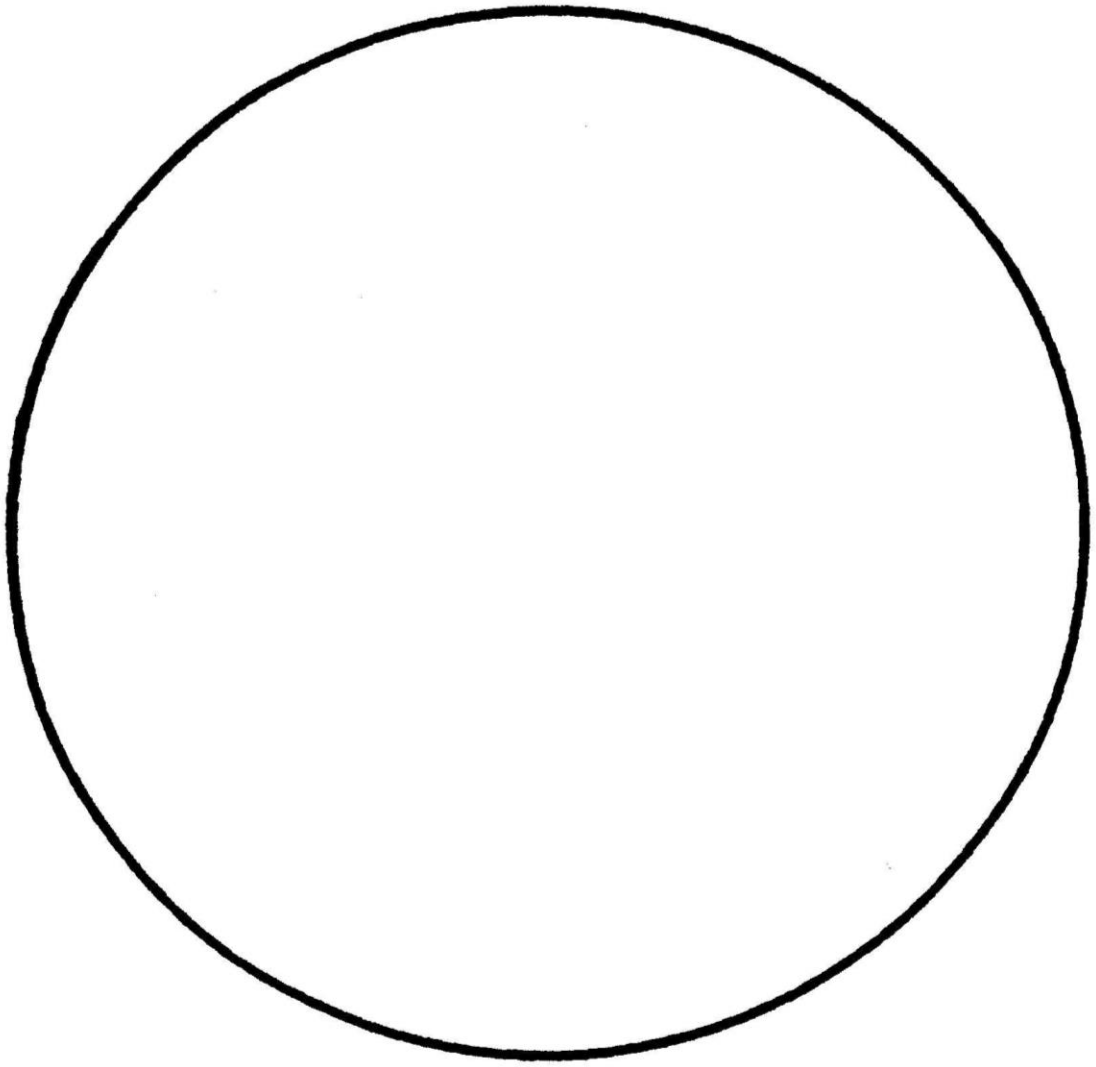

Knipoefening 4 Stukjes knippen

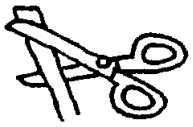

Doel:
Stukjes afknippen van een lange smalle strook.

Materiaal:
Een lange smalle strook die niet breder is dan de helft van de lengte van het knipdeel van de schaar. Kies een strook van dun karton of plastic (bijvoorbeeld van een vliegengordijn). Een schaar. Voor de verwerking eventueel een doosje of een vel papier en lijm.

Opdracht en aanwijzingen:
Met de ene hand de schaar opendoen, met de andere hand de strook vasthouden vlak bij de plek waar je wilt knippen. Verkorte instructie: bek open, strook ertussen, schaar dichtbij en.. knip.

Verwerkingssuggesties:
1. Doe de afgeknipte stukjes in een doosje en laat ze thuis zien.
2. Smeer een vel papier vol met lijm en laat de stukjes in de lijm vallen.

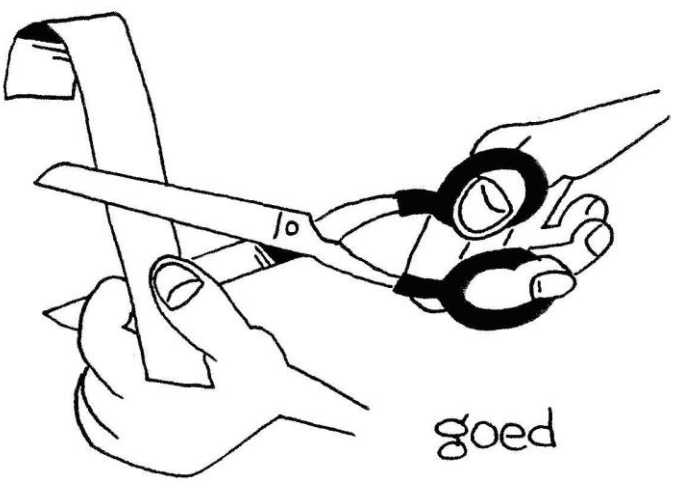

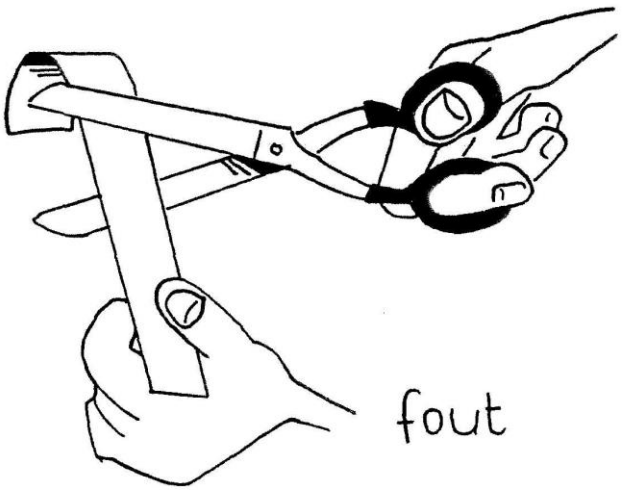

Knip dicht bij de vasthoudhand

Knipoefening 5 Inknippen tot: ... Clown

Doel:
Inknippen tot een dikke lijn.

Materiaal:
Een kopie op dun karton of stevig papier van de clown. Snij met de snijmachine de haren af tot een lengte die minder is dan de lengte van de bek van de schaar waarmee het kind gaat knippen. Een schaar. Viltstift of kleurpotlood. Een prikpen met priklap. Lijm.

Opdracht en aanwijzingen:
Laat door voordoen zien hoe je de haren kunt inknippen. Er zijn meerdere strategieën mogelijk:
1. Doe de bek helemaal open en stop met de knip bij de dikke lijn.
2. Plak een stickertje op de bek van de schaar om aan te geven tot hoe ver de bek open kan om precies bij de dikke lijn uit te komen.
3. Laat het kind zelf inschatten hoe ver de bek open moet om met de punt van de schaar precies uit te komen bij de dikke lijn.
   Let op de kniphouding de elleboog van de kniphand tegen de zij en de steunhand dicht bij de kniphand.

Opmerking: het geeft niet of het kind op of tussen de lijnen knipt. Het gaat er bij deze oefening enkel om dat er op tijd gestopt wordt bij het inknippen.

Verwerkingssuggesties:
Kleur de mond en de neus rood. Prik de oren uit. Maak met de botte kant van de schaar krullen van de haren. Rol een koker van bet gezicht van de clown en plak die vast, bijvoorbeeld om een lege keukenrol of om een rond flesje.

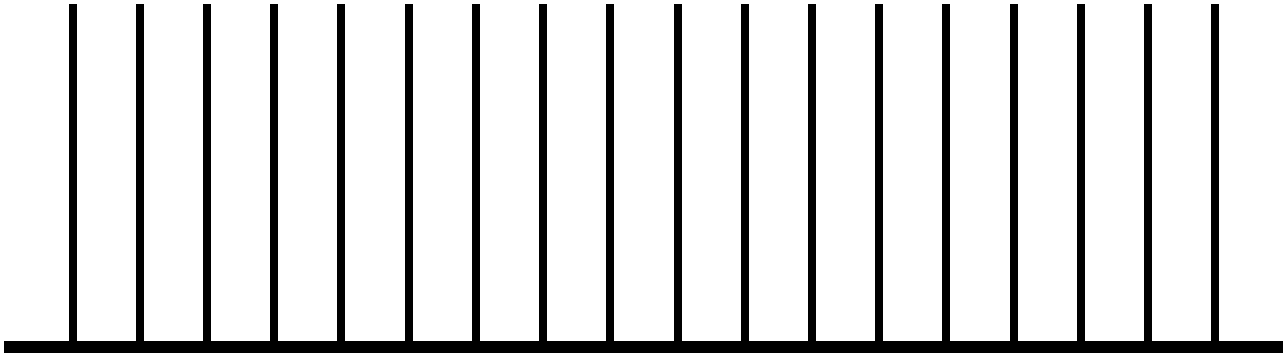

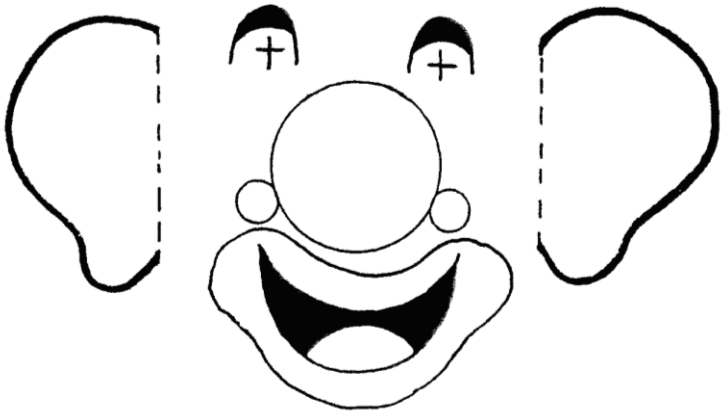

Knipoefening 6 Reepjes knippen

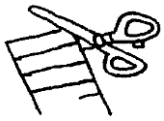

Doel:
Dóórknippen.

Materiaal:
Een lange strook even breed of iets breder is dan de lengte van het knipdeel van de schaar. Kies een strook van dun karton of stevig papier. Een schaar. Eventueel een nietmachine.

Opdracht en aanwijzingen:
Doe voor hoe een reepje van de strook wordt afknipt met twee “knippen”. Laat zien dat de bek van de schaar niet helemaal dicht gaat na de eerste knip, maar een beetje open blijft, zodat het gemakkelijker is om de bek weer helemaal te openen voor de tweede knip. Bij de laatste knip gaat de bek wel helemaal dicht. Met woorden kan de handeling worden ondersteund met: Kni.., knip. Zeg dus “kni” als je nog verder moet knippen, en “knip” als je klaar bent.

Verwerkingssuggesties:
Als de strookjes goed gelukt zijn kan er met een nietje een miniboekje van worden gemaakt. Zijn de strookjes wat onregelmatig geknipt dan kunnen ze worden gebruikt als materiaal voor een plakwerkje.

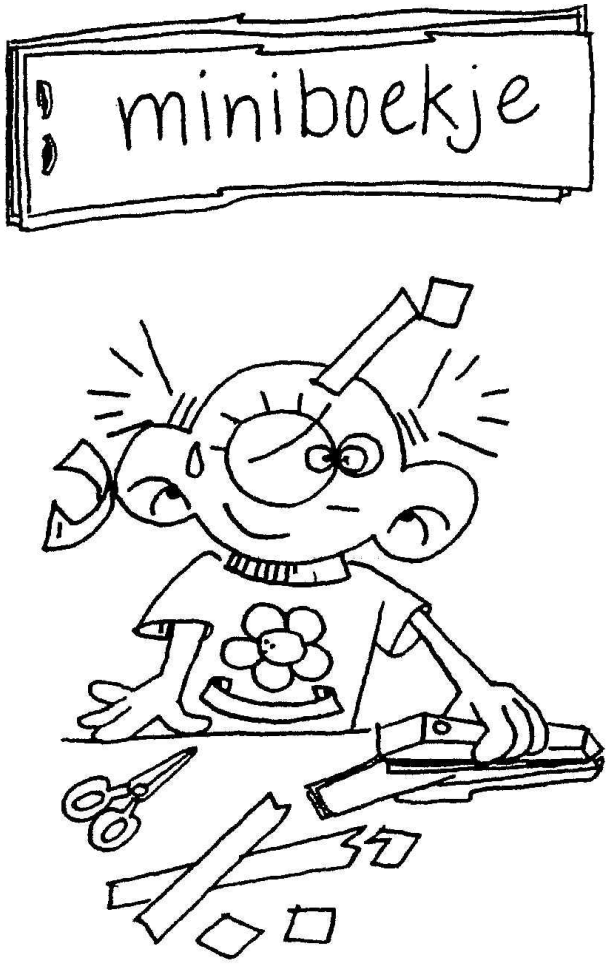

Knipoefening 7 Stroken knippen

Doel:
Dóórknippen langs een lange lijn.

Materiaal:
Stroken van stevig papier met een breedte van 6 cm en een lengte van 20 of 30 cm. Een kopie op gekleurd stevig papier van de onderstaande oefening. Een schaar. Eventueel lijm.

Opdracht en aanwijzingen:
Begin met het in de lengte doorknippen van een strook van 6 cm ‘breed. Vouw zo’n strook in de lengte dubbel en trek een dikke lijn over de vouw. Doe voor hoe de strook op de lijn wordt doorgeknipt. Laat zien dat de bek van de schaar niet helemaal dicht gaat maar een beetje open blijft, zodat het gemakkelijker is om de bek weer helmaal te openen voor de volgende knip. Alleen bij de laatste knip gaat de bek helemaal dicht. Met woorden kan de handeling worden ondersteund: kni., kni, kni.., knip. Zeg dus “kni” als je nog verder moet knippen, en “knip” als je klaar bent. Als het lukt om een strook in de lengte door te knippen kan een kopie van de onderstaande oefening worden gegeven. Nu moet het kind meerdere stroken uit één vel knippen.

Verwerkingssuggesties:
Gebruik de stroken voor het vouwen van een trapje of voor het plakken van cirkels (feestslinger).

Knipoefening 8 Een rechthoek: Schilderij

Doel:
Een rechthoek uitknippen.

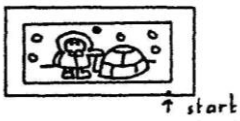

Materiaal:
Twee kopieën op stevig papier van de onderstaande tekening. Ansichtkaarten.
Een schaar. Een plakhaakje.

Opdracht en aanwijzingen:
Eén kopie is voor de leraar. Deze vertelt en laat zien waar je begint bij het uitknippen van een rechthoek en hoe je bij elke kaderlijn steeds verder doorknipt tot de rand van het blad. (Het knippen met de hoek mee wordt later geoefend). De andere kopie is voor de leerling. Geef eventueel met een dunne potloodlijn aan waar de leerling moet doorknippen tot de rand van het blad.

Verwerkingssuggesties:
Kleur het schilderij en bevestig een plakhaakje aan de achterkant.

Variaties Laat kaderranden afknippen van ansichtkaarten die een duidelijk kader hebben of teken zelf met een dikke viltstift kaders op ansichtkaarten die zich hiervoor lenen.

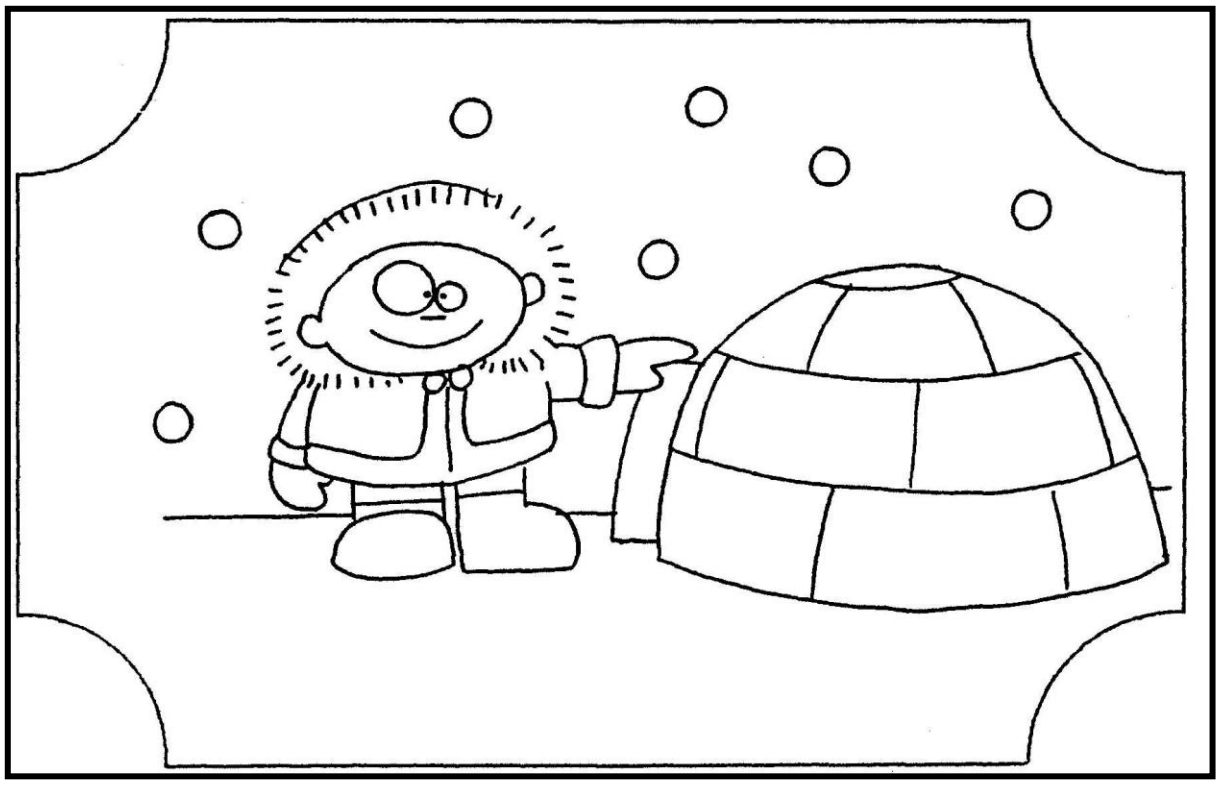

Knipoefening 9 Schuine lijn: Een puzzel

Doel:
Langs een schuine lijn knippen.

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening en/of ansichtkaarten waarop de leraar met een dikke viltstift twee (of meer) schuine lijnen tekent. Een schaar.

Opdracht en aanwijzingen:
Vertel en laat zien hoe een puzzel gemaakt kan worden door twee getekende schuine lijnen op een ansichtkaart door te knippen.

Strategie:
Houd de te knippen lijn recht voor de schaar en niet andersom (niet de schaar scheef houden, maar de kaart). Let erop dat de elleboog van de kniphand tegen de zij blijft aangedrukt. Knipplan bij de onderstaande oefening Knip eerst de kaderlijn (herhaling van oefening 8) en knip dan de schuine lijnen.

Verwerkingssuggesties:
Laat de zelfgeknipte puzzel weer in elkaar leggen.

Variatie:
Laat meerdere puzzels knippen en die daarna weer in elkaar leggen. Gebruik verschillende soorten papier en dun karton. Naast ansichtkaarten kunnen ook platen van kalenders en eigen tekeningen worden gebruikt.

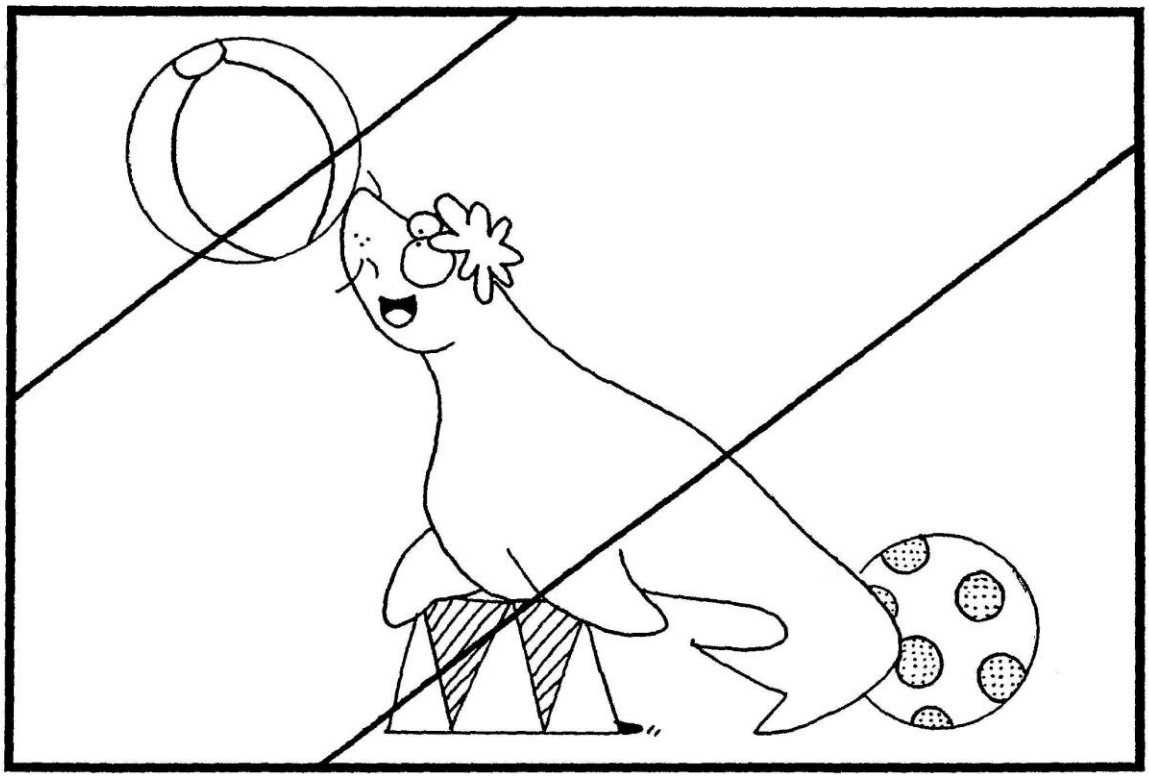

Knipoefening 10 Uitknippen en inknippen: Een boom

Doel:
Verschillende knipstrategieën toepassen: een rechthoek uitknippen en op lijntjes inknippen tot een bepaald punt.

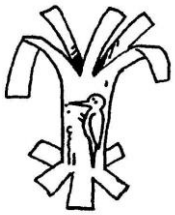

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening. Een schaar. Lijm.

Opdracht en aanwijzingen:
Maak zelf eerst een voorbeeld zodat de leerling het eindproduct kan zien. Laat de boom en de specht met kleurpotlood Inkleuren. Maak dan samen met de leerling het knipplan: Knip eerst de rechthoek uit (zie oefening 7), knip dan de dikke lijnen van wortels in en daarna van de takken. Let op: op tijd stoppen! (zie oefening 5).

Verwerkingssuggesties:
Rol en plak de stam rond, krul de takken en vouw de wortels naar buiten. Plak de boom met de wortels op een stukje stevig karton. Meerdere bomen kunnen samen een bos vormen.

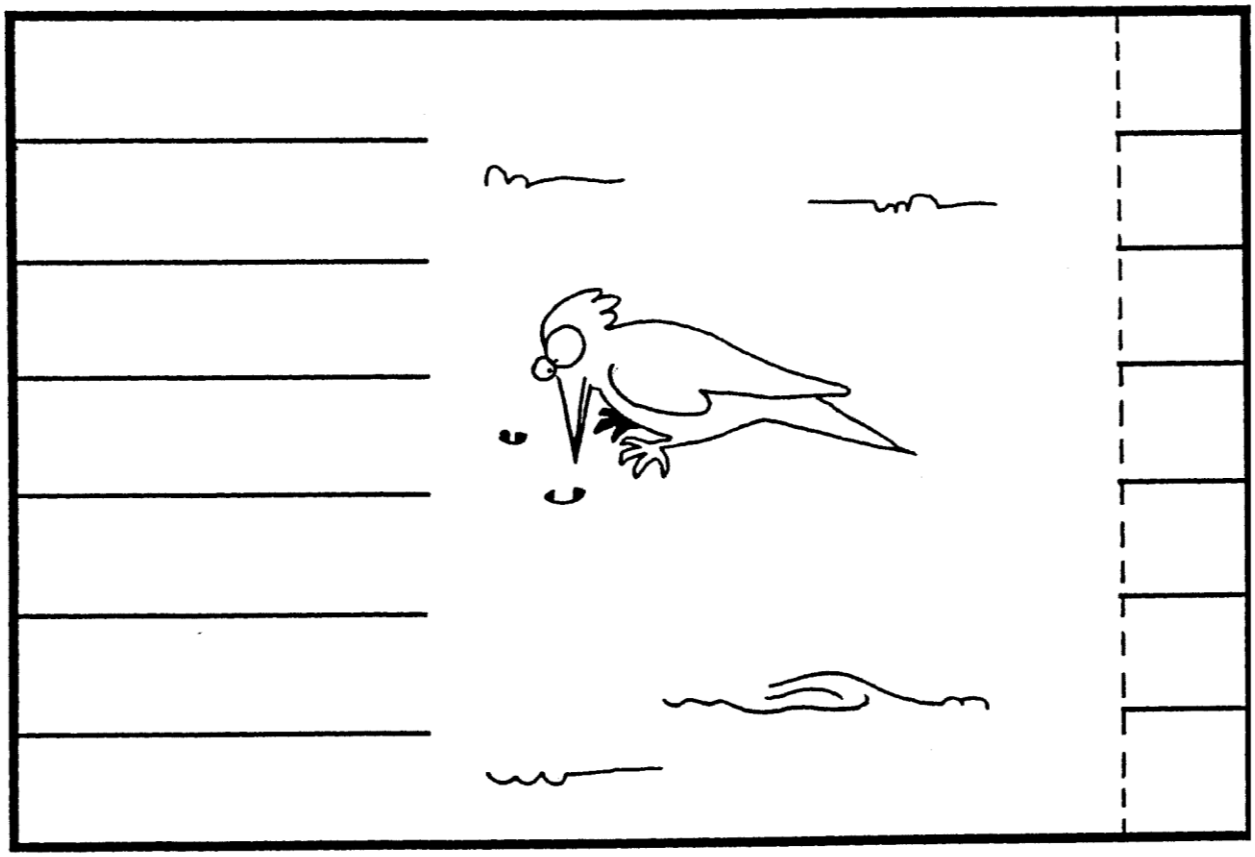

Knipoefening 11 Een stompe hoek: Hoekige puzzels

Doel:
Het knippen van een stompe hoek.

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening, of ansichtkaarten waarop met dikke viltstift een hoek van meer dan 90° is getekend. Een schaar.

Opdracht en aanwijzingen:
Maak samen met de leerling een knipplan. Knip de schuine lijn tot de hoek, draai het papier tot de lijn weer recht voor de schaar is en knip verder. Het maakt hier niet uit aan welke kant er wordt begonnen. Het gaat er steeds om dat de lijn recht voor de schaar blijft.

Verwerkingssuggesties en extra oefenstof:
Geef meerdere ansichtkaarten met een vergelijkbare opdracht, maar teken steeds een hoek minder stomp is dan de vorige. Laat tenslotte alle stukjes als puzzels weer bij elkaar zoeken.

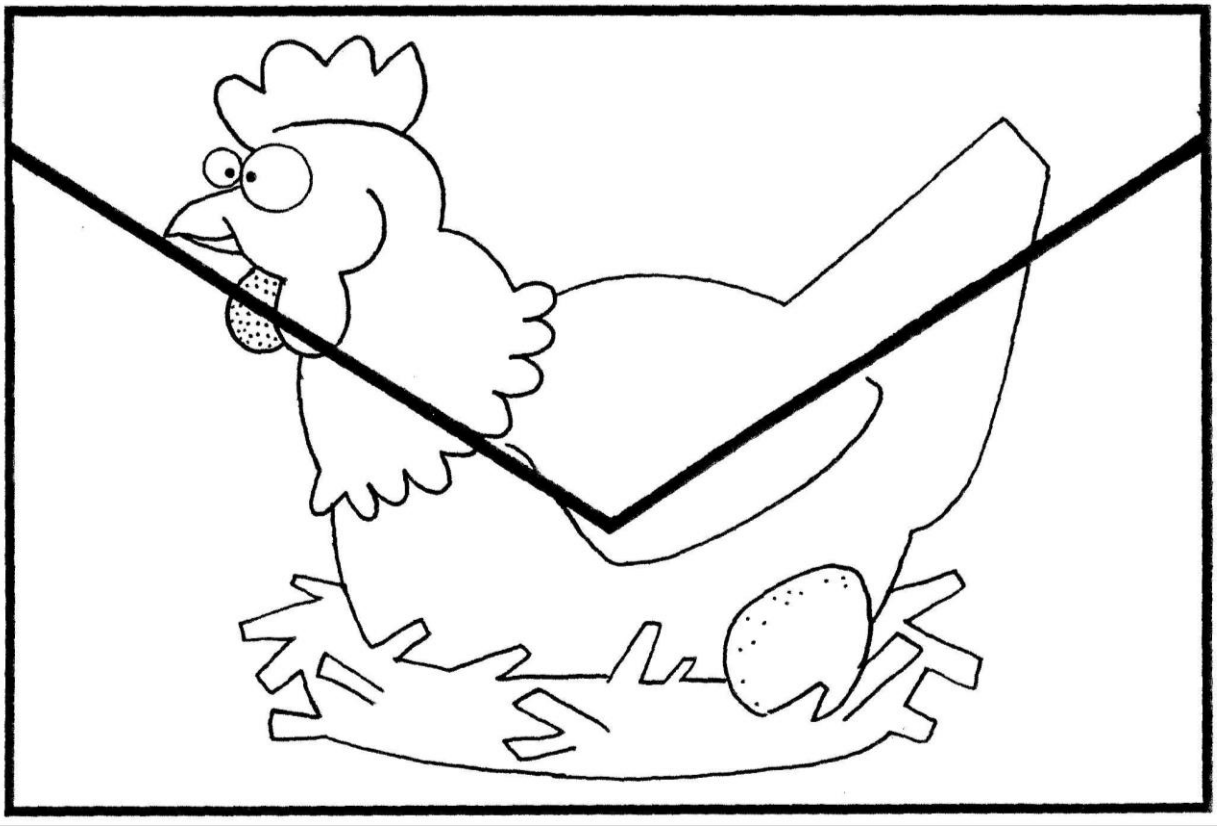

Knipoefening 12 Rechte hoeken.

Doel:
Het knippen van hoeken van 90 C•

Materiaal:
Een kopie van de onderstaande tekening. Een schaar, prikpen en splitpen.

Opdracht en aanwijzingen:
Maak eerst zelf een voorbeeld zodat de leerling het eindproduct kan zien ontstaan. Kleur de vierkanten met viltstift in verschillende kleuren. Maak samen met de leerling een knipplan: Eerst alles grof uitknippen. Dan beginnen met het grootste vierkant. Aanwijzingen: Knip tot de hoek, draai het papier tot de lijn recht weer voor de schaar is en knip verder tot de volgende hoek.

Verwerkingssuggesties:
Maak een gaatje in het midden van elk vierkant en bevestig de vierkanten met de splitpen op elkaar. Draaien maar....

Variaties:
Geef andere materialen waarop vierkanten kunnen worden getekend, zoals dun geplastificeerd papier, viltpapier, makkelijk te knippen stoffen of stevig goud en zilverfolie.

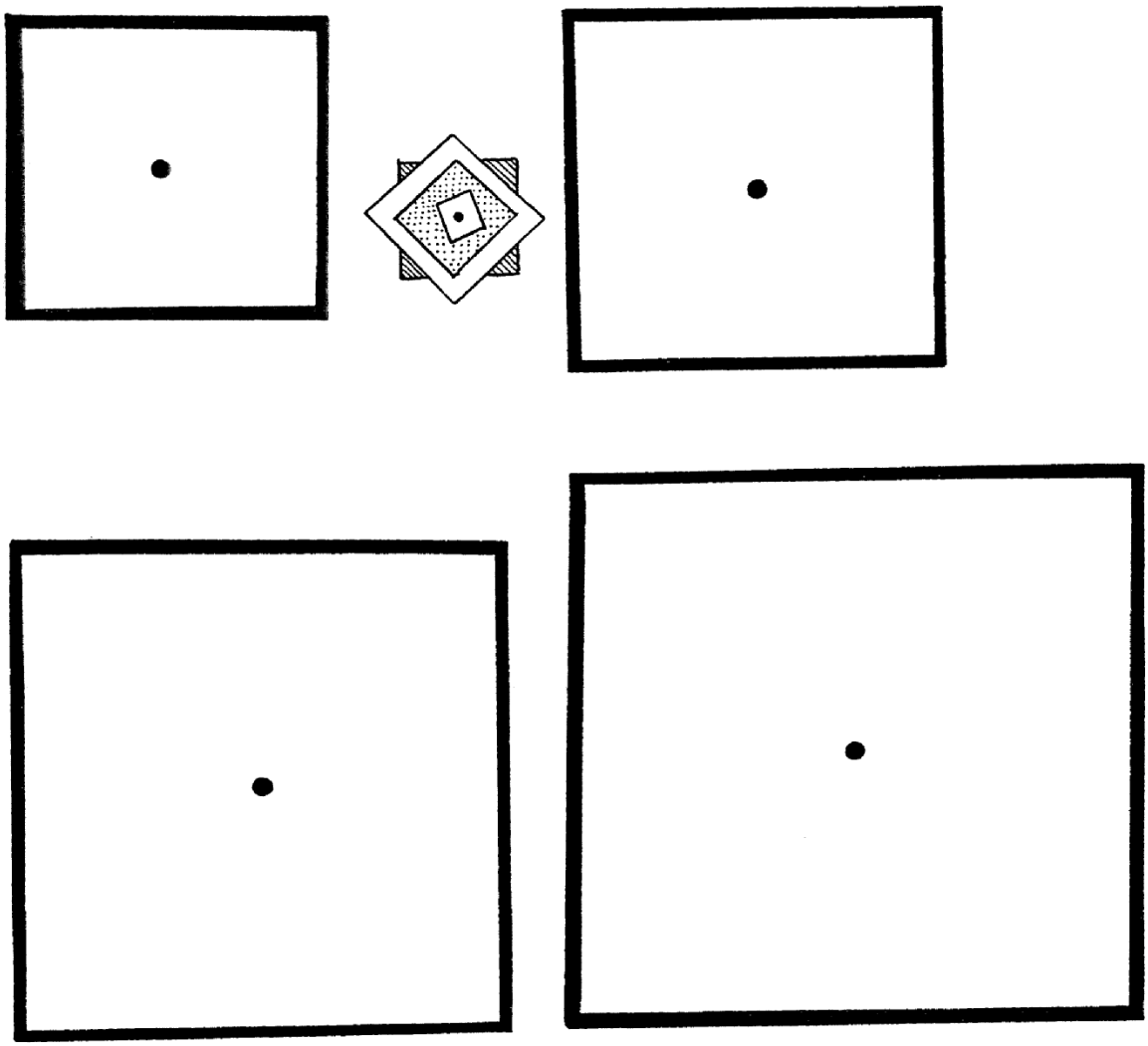

Knipoefening 13 Driehoeken

Doel:
Het knippen van driehoekige vormen.

Materiaal:
Een kopie van de onderstaande tekening (op dun karton). Een schaar.

Opdracht en aanwijzingen:
Bespreek de verschillende knipplannen die nu gemaakt kunnen worden en laat het kind zelf een keuze maken: Beginnen met een aantal buitenlijnen te knippen, of eerst alle driehoeken grof uitknippen zonder de lijnen te raken en daarna elke driehoek afzonderlijk uitknippen volgens de strategie van oefening 8 of van oefening 12.

Verwerkingssuggesties:
Leg met de driehoeken een mozaïek en plak dat op gekleurd papier.

Variaties:
Pas de grootte van de driehoeken aan aan de motorische mogelijkheden van het kind. Sommige kinderen kunnen beter eerst met één hele grote driehoek beginnen. Andere kinderen zijn misschien al in staat om kleinere driehoeken uit te knippen. Maak kopieën op verschillende soorten papier en in verschillende kleuren. Laat de driehoeken vooraf inkleuren of na het knippen versieren met glitter en lovertjes.

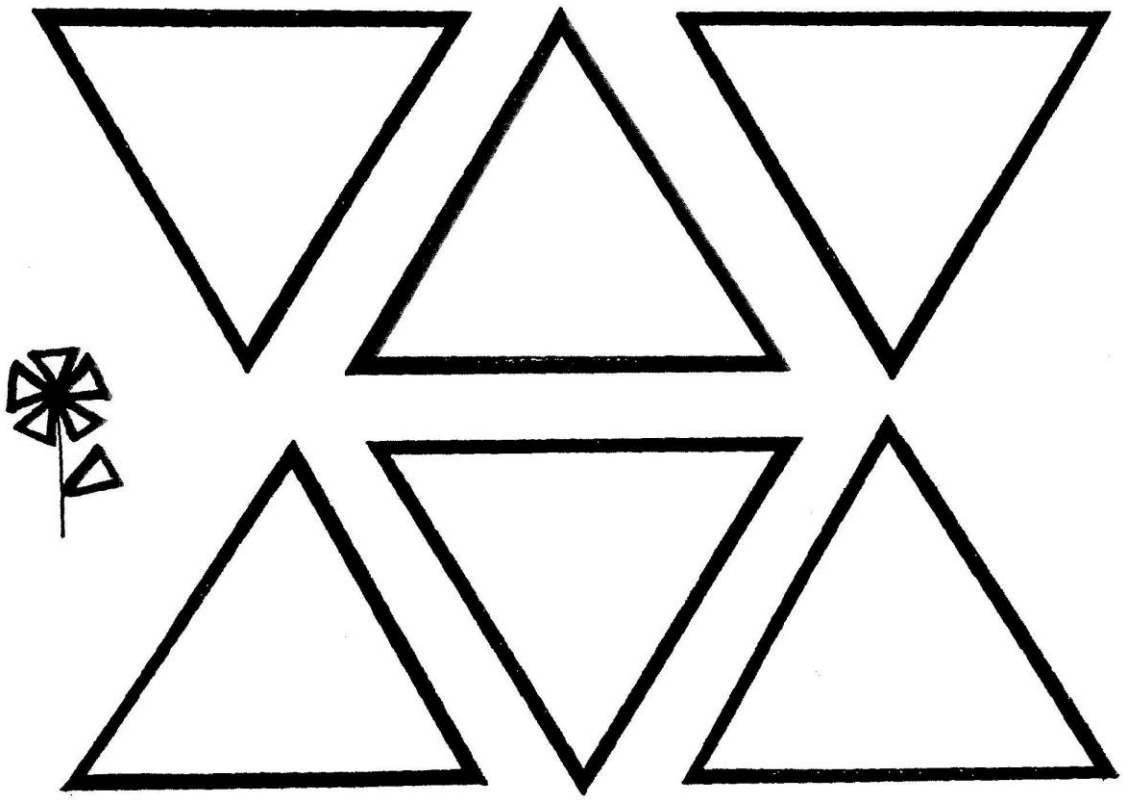

Knipoefening 14 Een vlieger

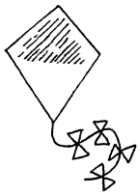

Doel:
Het knippen van kleine hoekige figuren. Het maken van een werkplan.

Materiaal:
Een kopie van onderstaande tekening (op stevig papier). Kleurpotloden, een schaar, lijm en een katoenen draadje.

Opdracht en aanwijzingen:
Maak een werkplan. Wat is de handigste manier om deze vliegercollage te maken? Wat doe je eerst en wat daarna? Hoe kun je ervoor zorgen dat de kleine driehoekjes niet wegraken tijdens het werken? Zet het gereedschap in de volgorde waarin het gebruikt gaat worden, bijvoorbeeld: papier, kleurpotloden, schaar, bakje voor de driehoekjes, bakje voor de snippers, draadje, lijm. Ook opruimen hoort erbij!

Verwerkingssuggesties:
Plak de vlieger het draadje en de driehoekjes op gekleurd papier zoals op het voorbeeld staat afgebeeld.

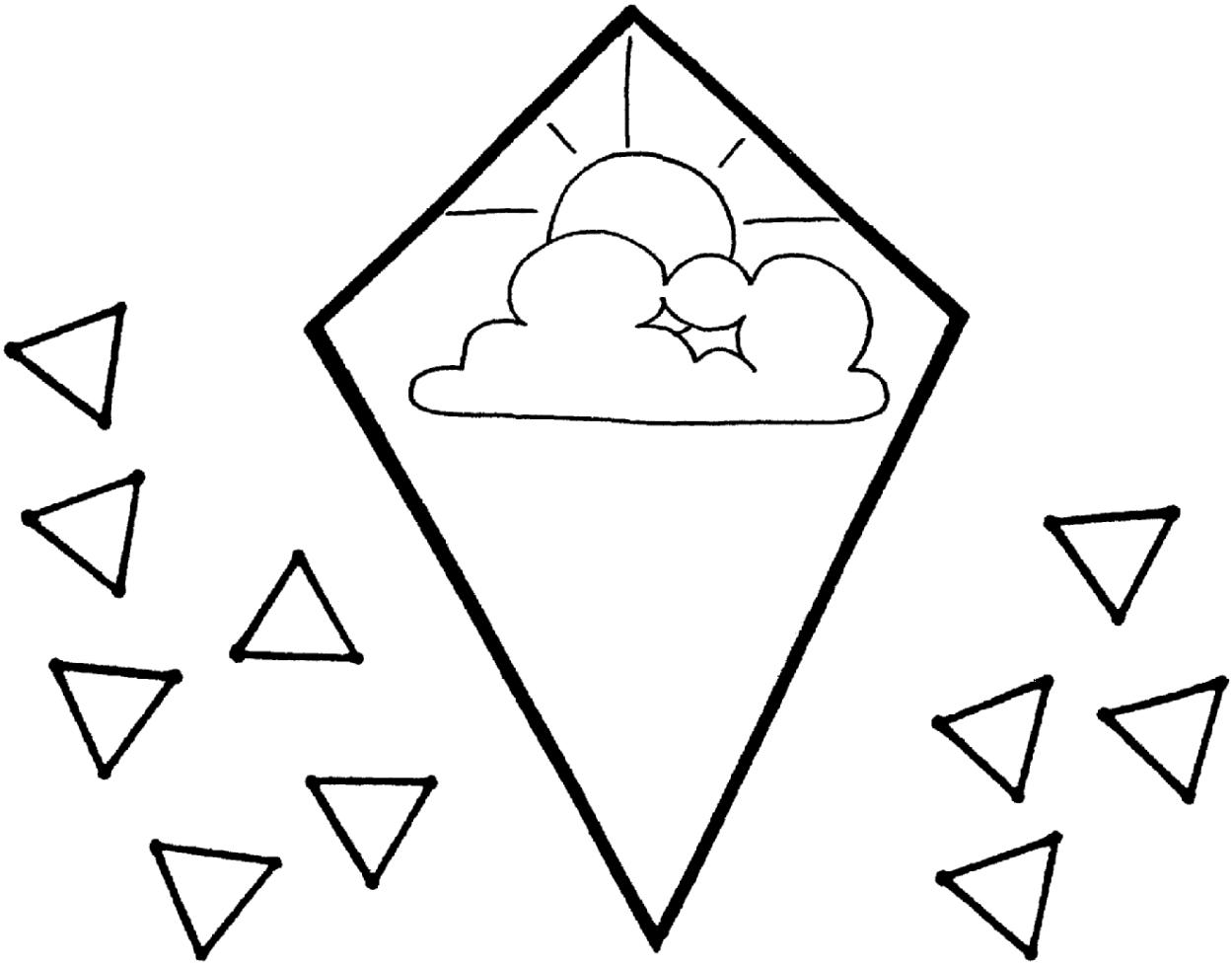

Knipoefening 15 Gebogen lijn: Een mobile

Doel:
Langs een gebogen lijn knippen.

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening, of een ansichtkaart van een landschap waarop de leraar met een dikke viltstift een regenboog tekent. Een schaar. Een prikpen en een touwtje.

Opdracht en aanwijzingen:
Laat eerst de regenboog kleuren. Op deze manier wordt de vorm verkend. De knipopdracht zal duidelijk zijn. Houd de schaar op dezelfde plaats en laat de steunhand sturen! Is de linkerhand de kniphand, begin dan bij de schaartjes met de L. Is de rechterhand de kniphand begin dan bij de schaartjes met de R. Zo kun je goed zien hoe de steunhand moet bijsturen. Na het knippen de achterkant van de regenboog kleuren en een eventueel een landschap tekenen.

Verwerkingssuggesties:
Hang de drie delen met een touwtje onder elkaar en maak zo een mobile.

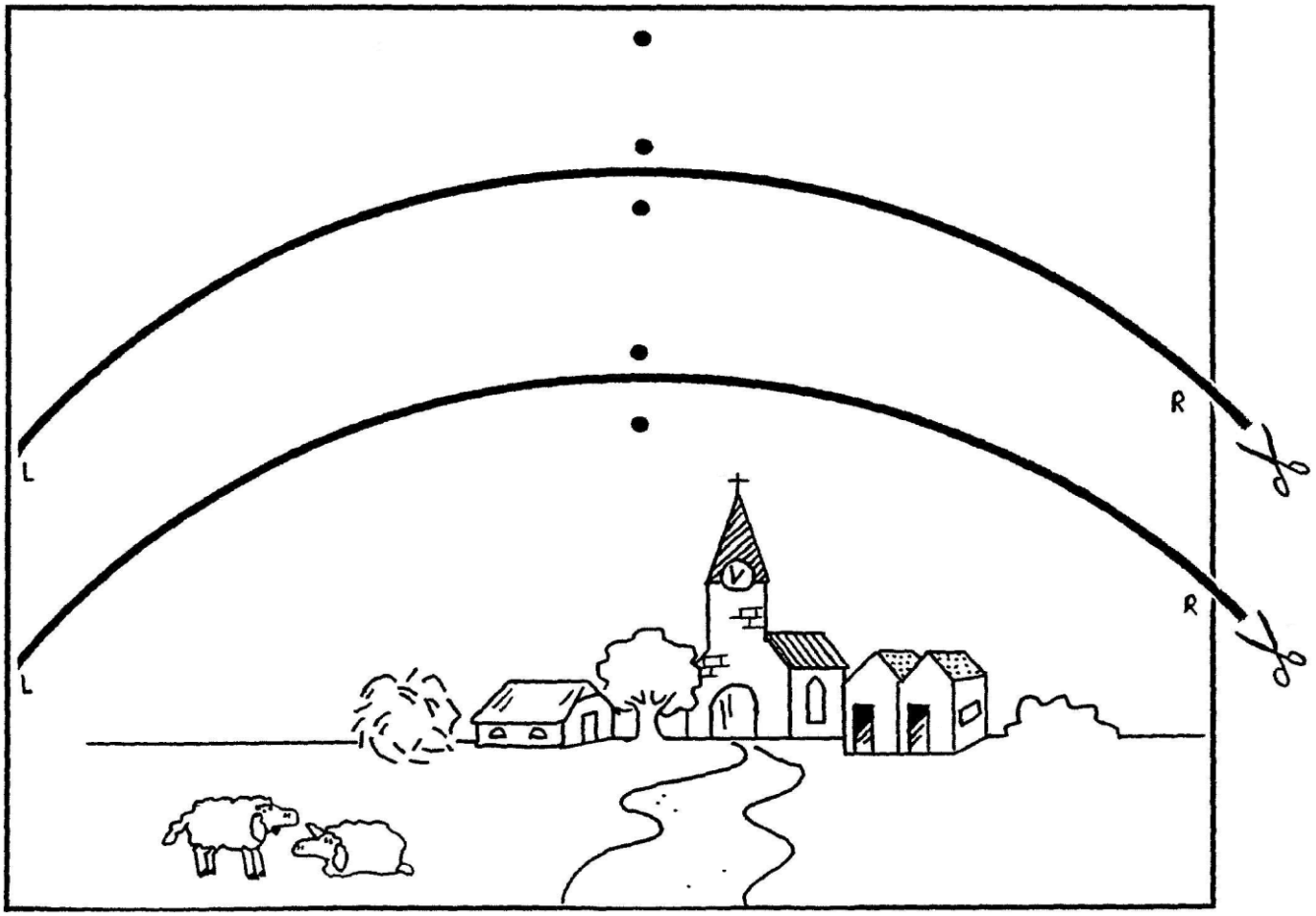

Knipoefening 16 Een ovaal: Een ei versieren

Doel:
Het uitknippen van een ovaal.

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening. Een schaar. Een touwtje. Lijm. Materiaal om te versieren: draadjes wol, lovertjes, plakplaatjes, glitter, confetti, propjes van crêpe papier e.d.

Opdracht en aanwijzingen:
Laat eerst het ei kleuren en de omtrek navoelen. Op deze manier wordt de vorm verkend. De leerling ervaart zo dat er doorlopend moet worden “bijgestuurd”, zoals dat straks ook bij bet knippen moet worden gedaan door de steunhand. Vraag: “Waar moet er meer worden gestuurd en waar wat minder?”
De knipopdracht zal duidelijk zijn. Let op de kniphouding. Houd de schaar op dezelfde plaats en laat de steunhand sturen. Is de linkerhand de knipband, begin dan bij het pijltje met de L. Is de rechterhand de kniphand begin dan bij het pijltje met de R. Zo kun je goed zien hoeveel de steunhand moet bijsturen.

Verwerkingssuggesties:
Versier het uitgeknipte ei door er aan beide zijden dingetjes naar keuze op te plakken, zoals zilverfolie, glitter, kraaltjes, plakkertjes, wollen draadjes, stukjes vilt of confetti. Hang het ei als een mobile aan een touwtje op.

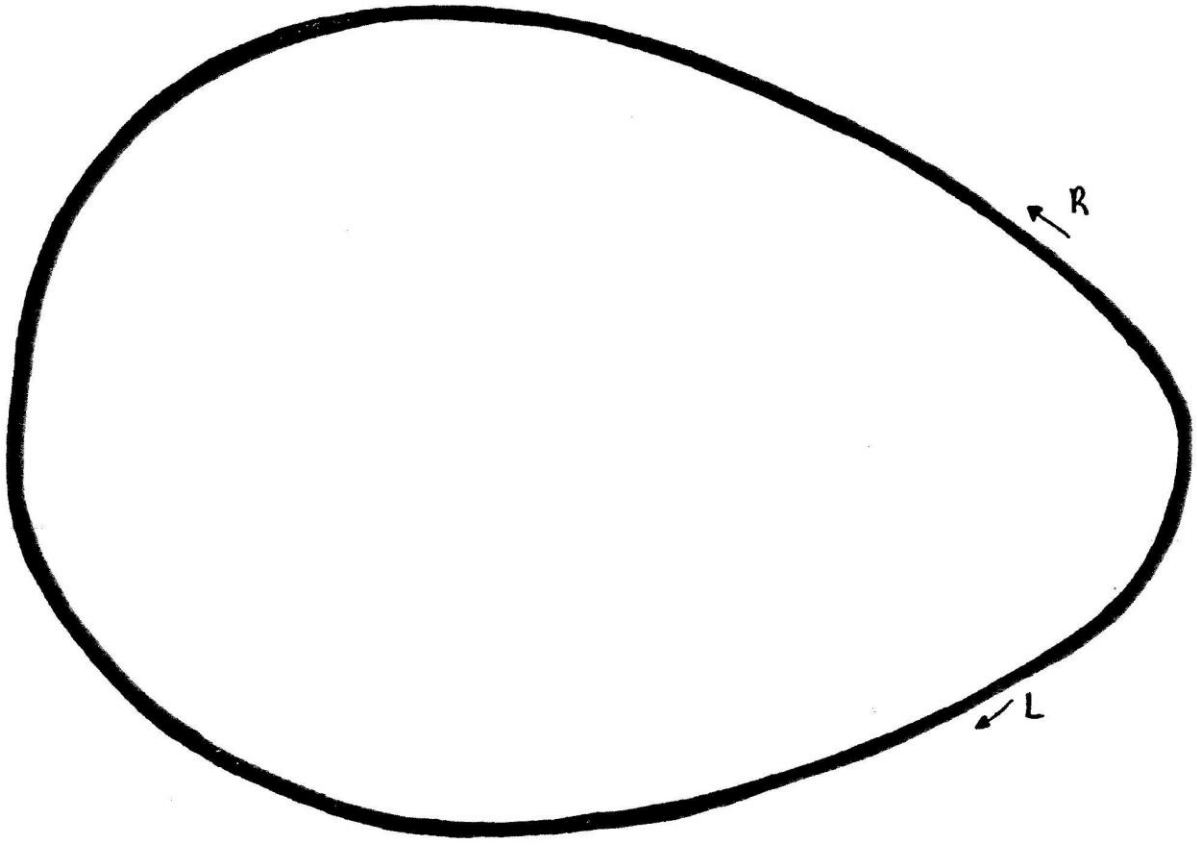

Knipoefening 17 Rood: Een vrolijk kereltje.

Doel:
Het uitknippen van een ronde vorm.

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening. Een schaar. Eventueel ronde mallen. Lijm. Een papieren zak die zo groot is dat de hand van het kind er in past.

Opdracht en aanwijzingen:
Laat de omtrek met de wijsvinger navoelen. Laat eventueel ook ronde vormen navoelen in mallen. Op deze manier wordt de vorm verkend. Zie verder de aanwijzingen bij oefening 16.

Verwerkingssuggesties:
Knip wat reepjes en plak die als haren tegen de achterkant. Plak de kop op een papieren zak en je hebt een handpop waarmee je kunt praten.

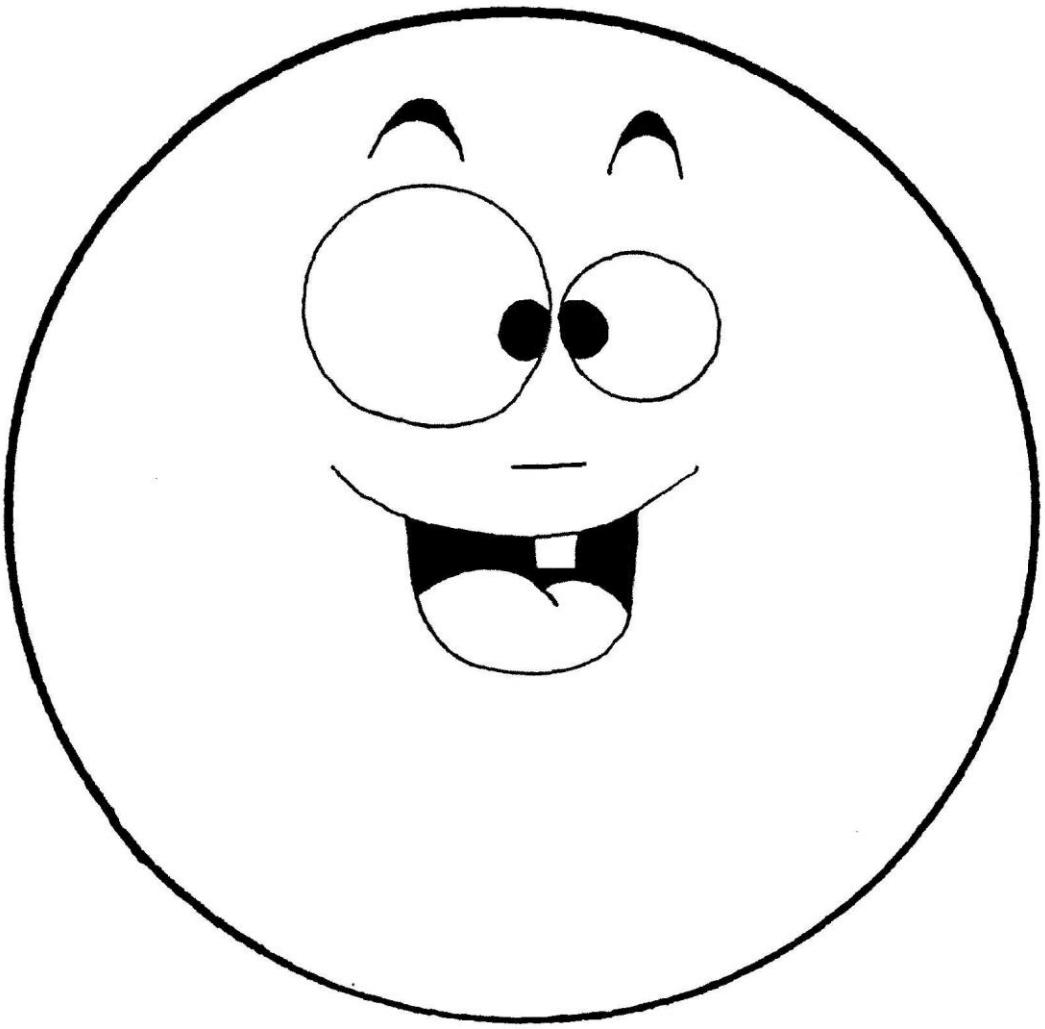

Knipoefening 18 Draaiende cirkels

Doel:
Het uitknippen van ronde vormen die in doorsnee verschillen.

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening. Viltstiften, schaar, prikpen, splitpen of touwtje.

Opdracht en aanwijzingen:
Maak een voorbeeld zodat de leerling het eindproduct kan zien. Bespreek samen met de leerling het werkplan: Geef elke cirkel een andere kleur. Geef met de wijsvinger aan waar je moet knippen als je eerst de cirkels grof wilt uitknippen. Knip dan de cirkels grof uit en probeer daarbij de lijnen niet te taken. Knip daarna elke cirkel apart uit. Begin met de grootste.

Verwerkingssuggesties:
Prik in alle cirkels een gaatje op de aangegeven plaats. Leg de cirkels op een rij van klein naar groot. Rijg de cirkels op een splitpen of aan een touwtje met aan beide zijden een dikke knoop. En dan: draai maar... en geniet van de steeds wisselende vormen en kleuren.

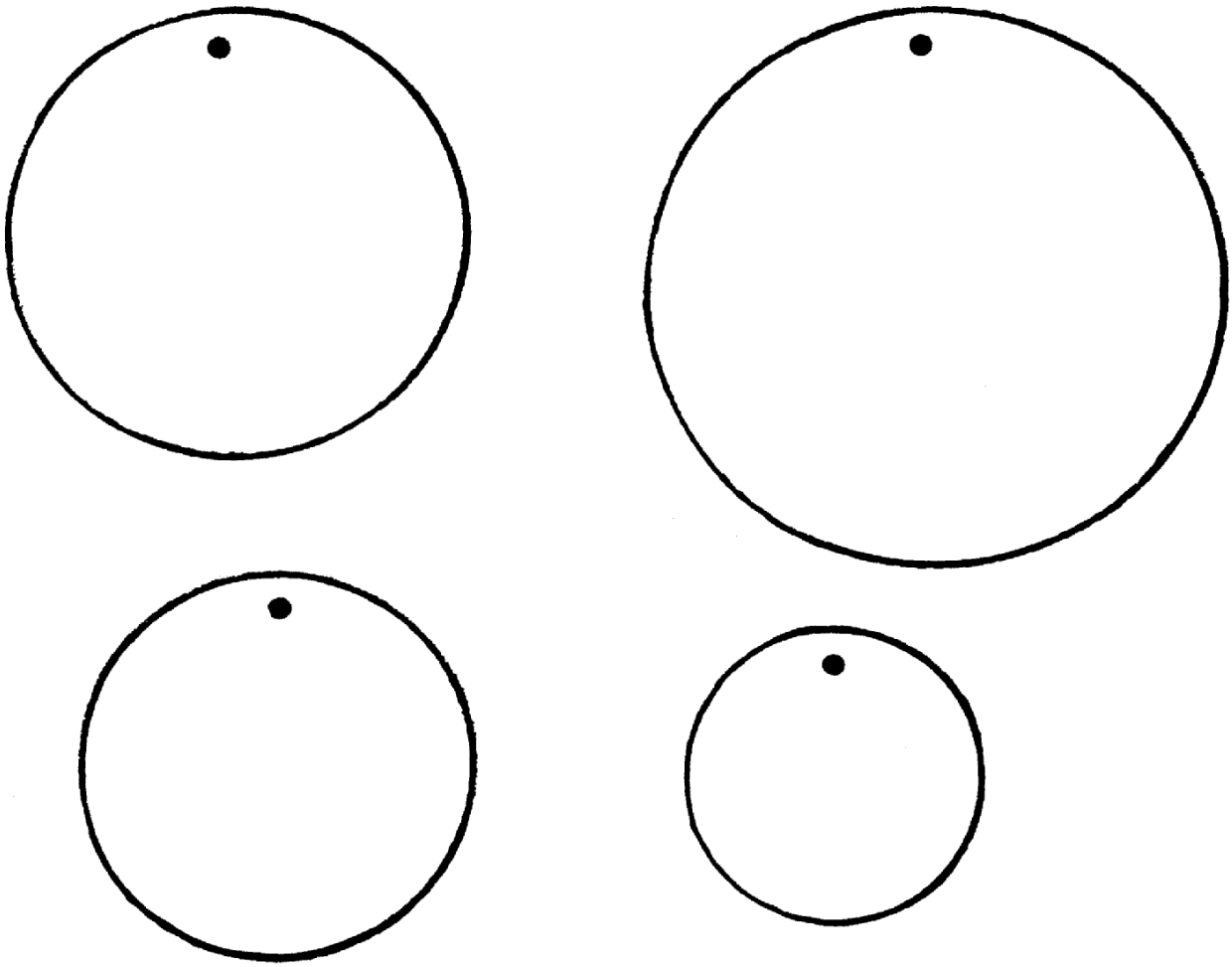

Knipoefening 19 Paddenstoel

Doel:
Het knippen van gebogen lijnen, hol en bol.

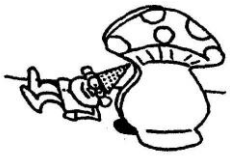

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening. Kleurpotlood of viltstift, schaar, luciferdoosje of closetrol en lijm.

Opdracht en aanwijzingen:
Kleur de paddenstoel en knip die uit. Let op de juiste kniphouding: De elleboog van de kniphand tegen de zij, de schaar op dezelfde plaats houden en het papier “sturen” met de steunhand.

Verwerkingssuggesties:
Maak de paddenstoel twee keer. Plak een luciferdoosje of closetrol tussen de beide paddenstoelen, dan blijft het geheel goed staan.

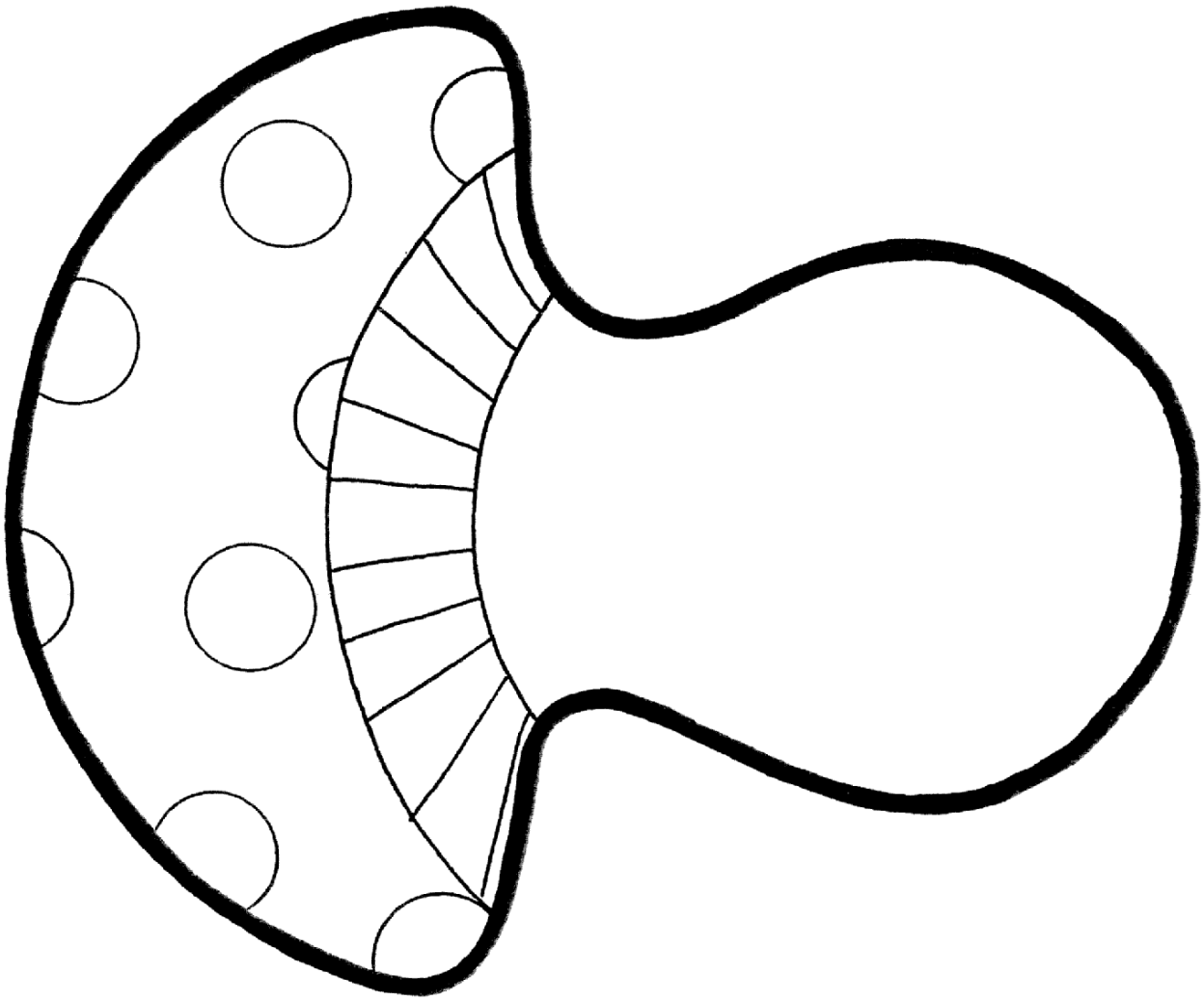

Knipoefening 20 Slang

Doel:
Het knippen van gebogen lijnen, hol en bol.

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening. Kleurpotlood en schaar.

Opdracht en aanwijzingen:
Kleur de slang en knip die uit. Let op de juiste kniphouding De elleboog van de kniphand tegen de zij, de schaar op dezelfde plaats houden en het papier “sturen” met de steunhand.

Verwerkingssuggesties:
Kleur ook de achterkant van de slang en teken of plak er twee ogen op. Versier de rug van de slang door er lovertjes of glitter op te plakken.

Variaties:
Andere gemakkelijk te tekenen en uit te knippen vormen: wolken, een vijver, een walvis, een zeehond, enzovoort.

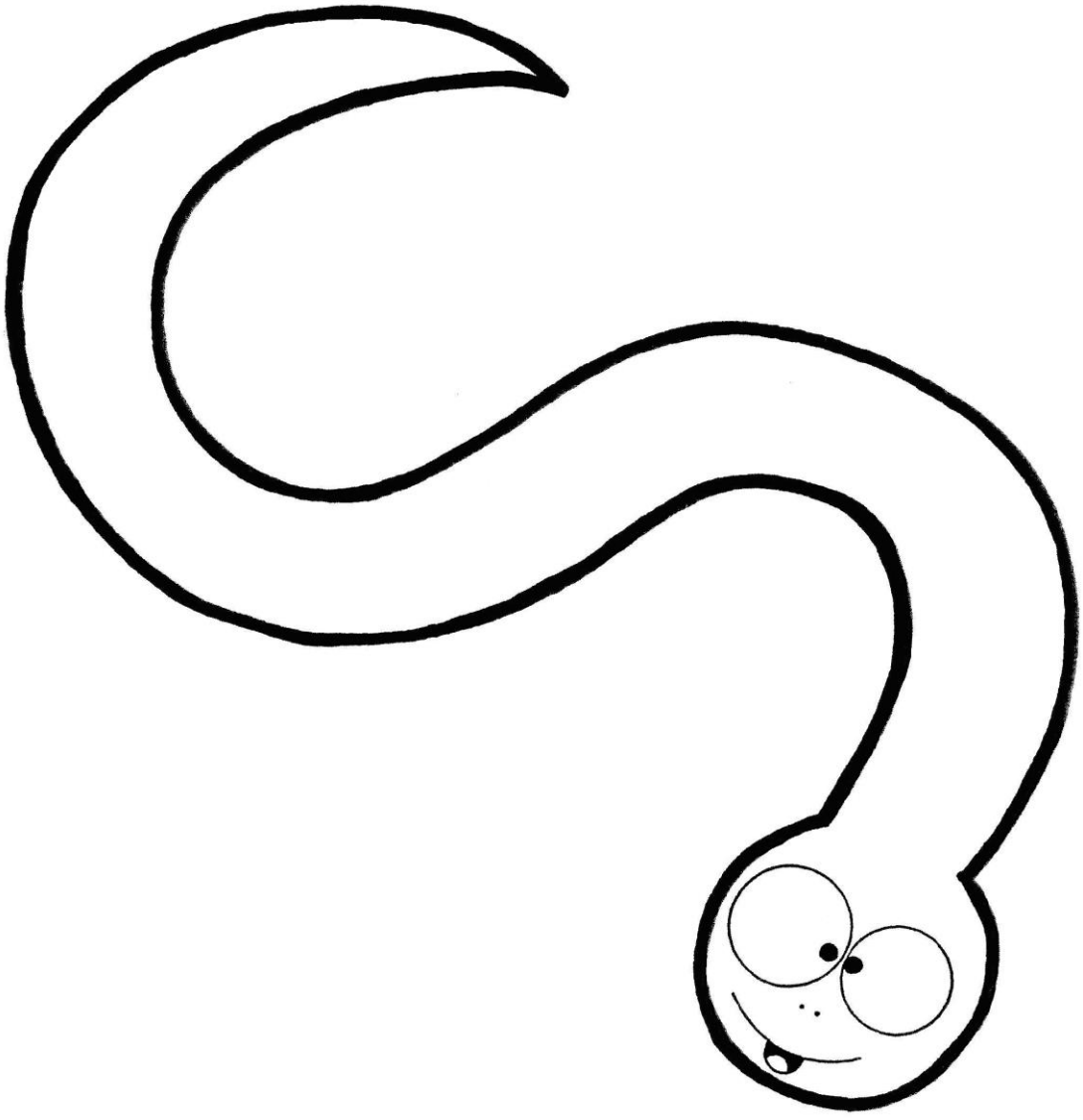

Knipoefening 21 Zaag

Doel:
Een kartelrand knippen.

Materiaal:
Een kopie van de onderstaande tekening (op dun karton). Een schaar.

Opdracht en aanwijzingen:
Maak een knipplan: De zaag grof uitknippen, dan beginnen met de kartelrand en daarna de overige lijnen, want zo heb je meer houvast bij het knippen van de kartelrand.

Verwerkingssuggesties:
Prik eventueel het oog in het handvat van de zaag.

Variaties:
Tekenen en laten uitknippen: een huizenrij met schuine daken.

Opmerking: *De nu volgende oefeningen zijn een stuk moeilijker dan de voorgaande. Wacht tot de leerling hieraan toe is!*

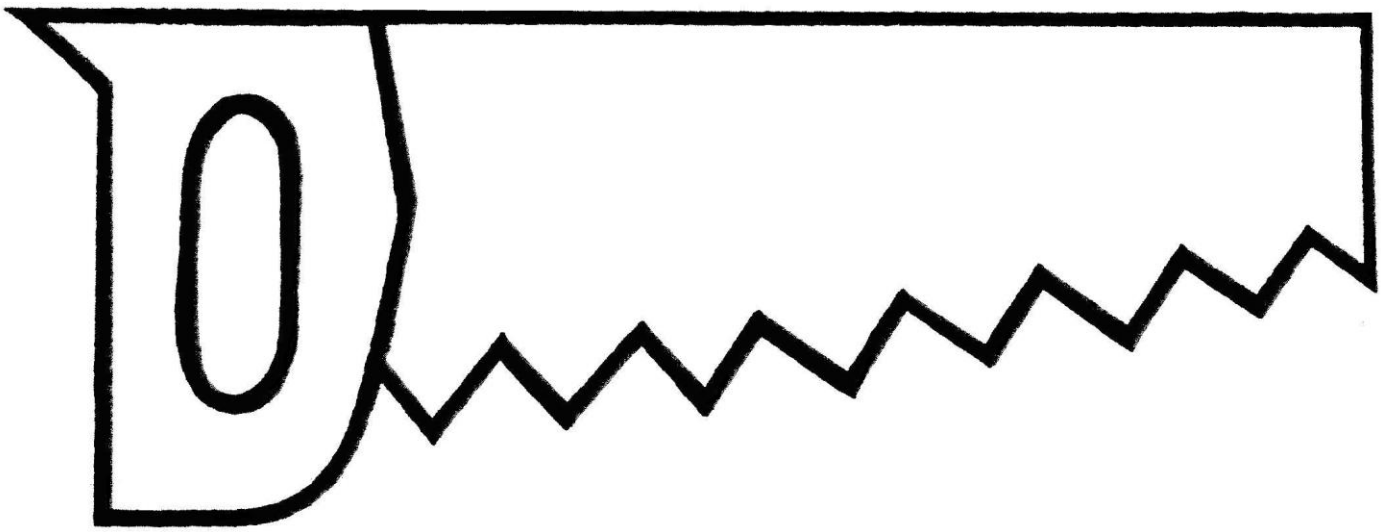

Knipoefening 22 Ster

Doel:
Een stervorm uitknippen: steeds opnieuw vanuit een ander startpunt inknippen en op tijd stoppen.

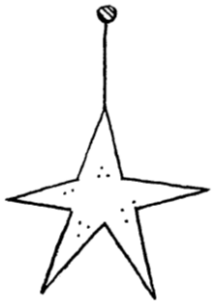

Materiaal:
Een kopie van de onderstaande tekening. Een schaar. Eventueel wat glitter, lijm en een draadje.

Opdracht en aanwijzingen:
Maak een knipplan. Begin met het grof uitknippen van de ster. Begin bij elke sterpunt opnieuw en knip in tot aan de binnenhoek. Houd de te knippen lijn steeds recht voor de schaar.

Verwerkingssuggesties:
Smeer lijm op de ster. Gooi wat glitter in de lijm. Hang de ster op aan een draadje.

Aanpassingen:
Sterren met kortere punten (makkelijker) of sterren met meer punten (moeilijker)

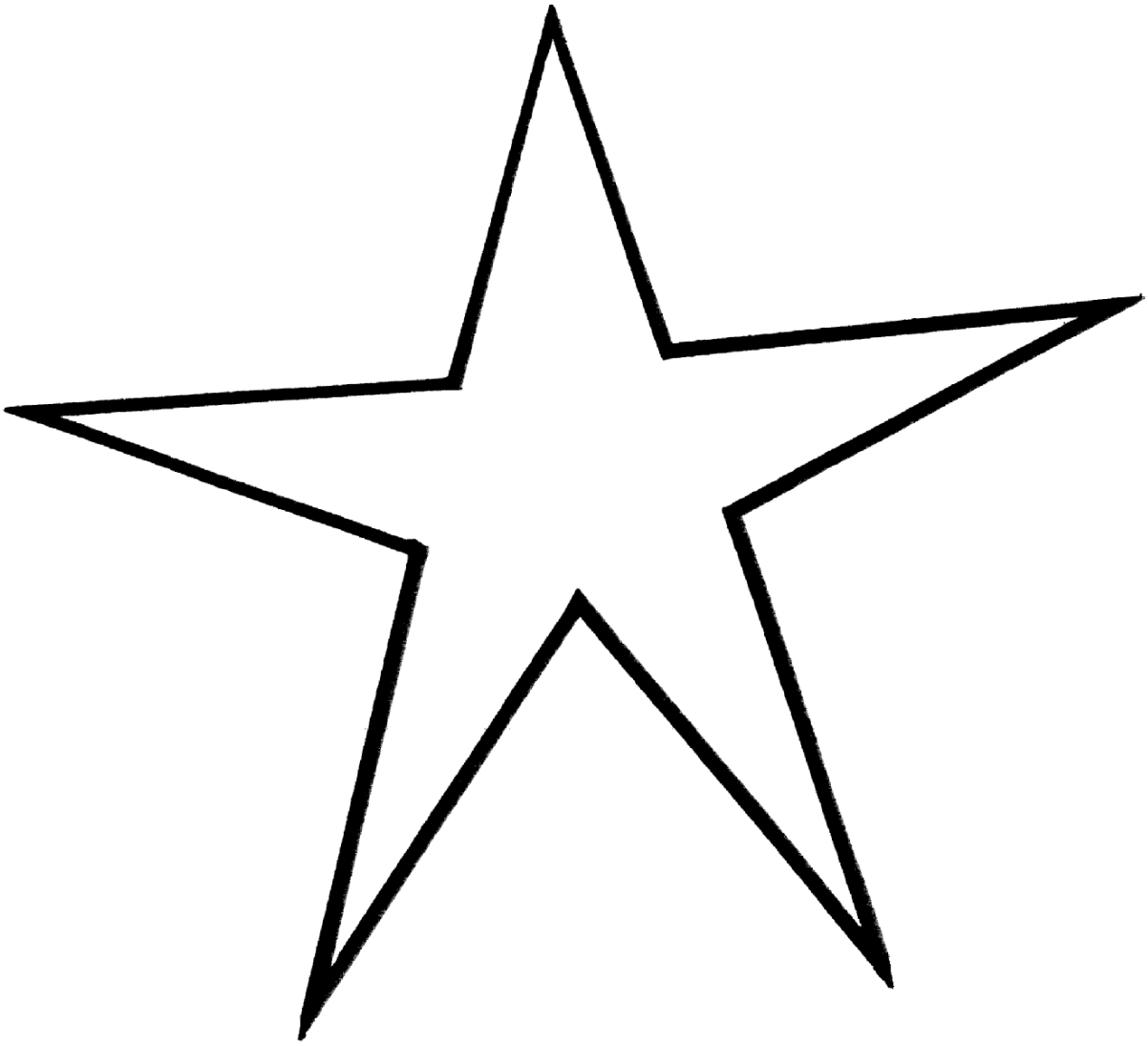

Knipoefening 23 Een vis

Doel:
Een gecompliceerde vorm uitknippen.

Materiaal:
Een kopie van de onderstaande tekening. Viltstift. Een schaar.

Opdracht en aanwijzingen:
Kleur de vis. Maak samen een knipplan. Bijvoorbeeld: eerst de staart of eerst de kop? Welke kant knip je om zodat je de te knippen lijn goed kunt blijven zien? Waar knip je in tot een bepaald punt of ga je al knippend een hoek om? Waarom? Door het stellen van dergelijke vragen leert de leerling na te denken over het eigen handelen.

Verwerkingssuggesties:
Bewaar de vis tot de verwerking van oefening 24, of kleur ook de achterkant van de vis en hang hem aan een draadje. Van meerdere vissen kan een mobile worden gemaakt.

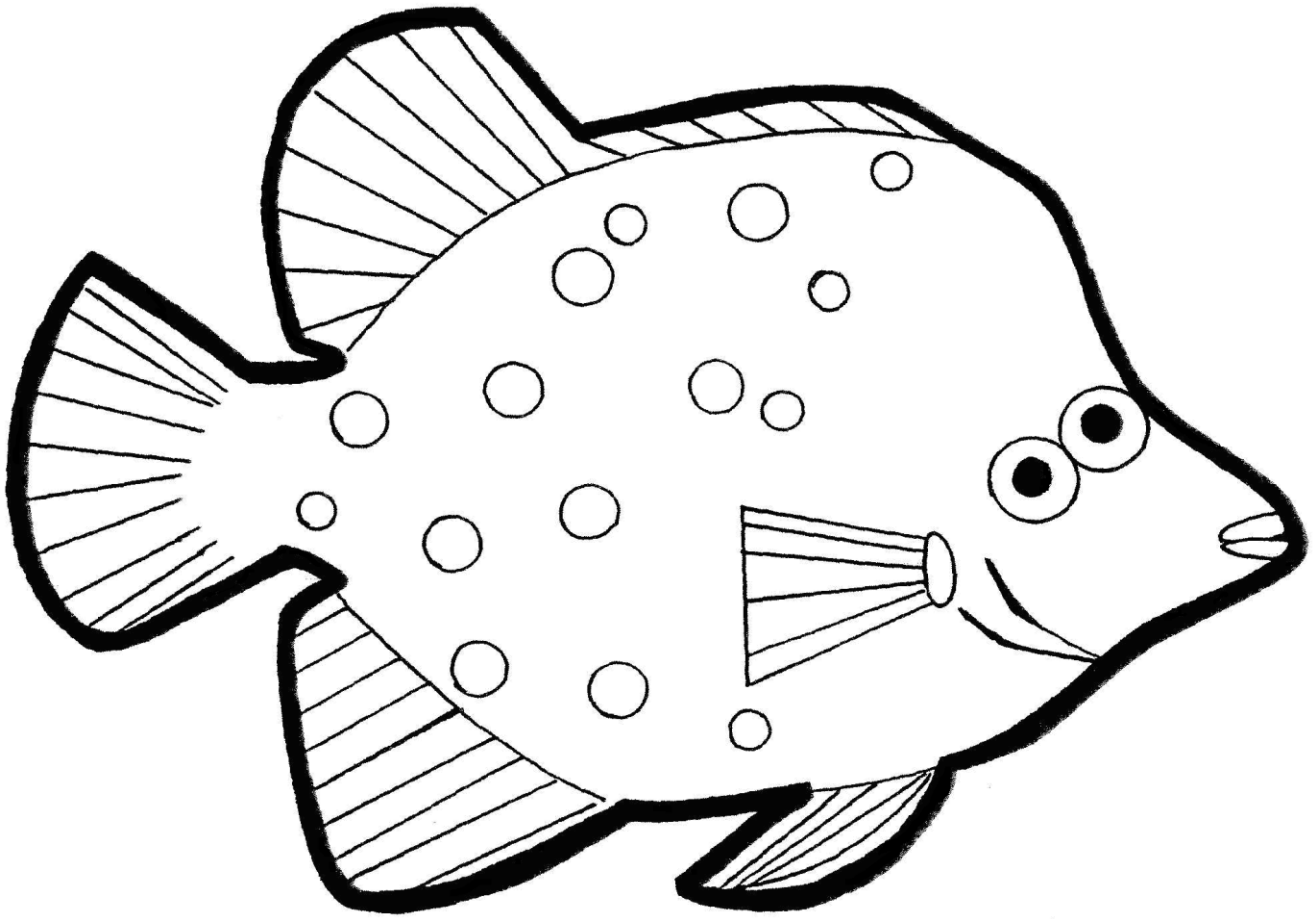

Knipoefening 24 Vissen

Doel:
Gecompliceerde vormen uitknippen.

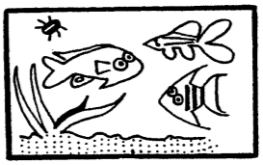

Materiaal:
Een kopie van de onderstaande tekening. Kleurpotloden of stiften. Een schaar. Een groot vel blauw papier voor de verwerking.

Opdracht en aanwijzingen:
Kleur de vissen. Maak een knipplan. Wat is nu het handigst? Eerst wat buitenlijnen, of eerst alle vissen grof uitknippen? Wanneer knip je een hoek en waar knip je in tot een moeilijk punt? Denk erover na en maak je eigen keus!

Verwerkingssuggesties:
Plak alle vissen van oefening 23 en 24 op een vel papier. Teken daarbij wat waterplanten en nog wat watertorretjes... en je aquarium is klaar.

Variaties:
Andere figuren uitknippen. Gebruik ansichtkaarten met een duidelijk gekaderde afbeelding, of trek met een dikke viltstift de uit te knippen lijnen over.

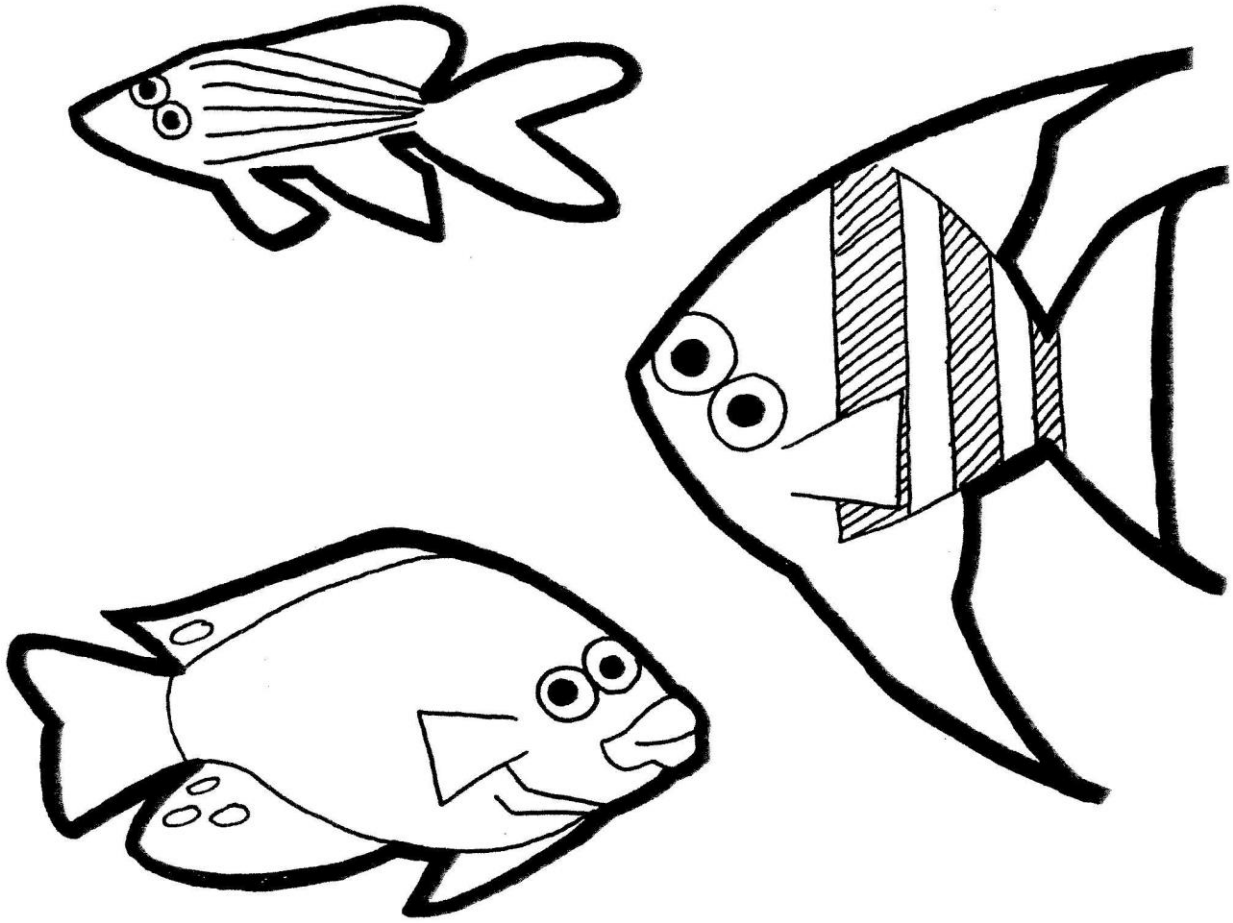

Knipoefening 25 Ronde binnenvorm: Masker

Doel:
Een ronde binnenvorm uitknippen.

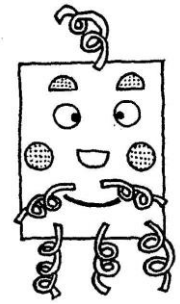

Oefening vooraf:
Oefen met het uitknippen van ronde binnenvormen door op ronde vouwkartons een grote cirkel te tekenen en die uit te laten knippen. Gebruik dit materiaal later om het masker te versieren.

Materiaal:
Een kopie op dun karton van de onderstaande tekening. Een prikpen met priklap. Een schaar. Eventueel viltstiften, plakkertjes en' of zilverfolie. Voor de oefening vooraf: ronde vouwkartons.

Opdracht en aanwijzingen:
Maak met een prikpen een gleufje op de aangegeven plaats. Steek de schaar door het gleufje en knip de binnenvorm (de ogen) uit**.** Knip daarna de buitenvorm van het masker.

Verwerkingssuggesties:
Versier het masker, bijvoorbeeld met viltstift of met plakkertjes. Plak gekleurd papier of zilverfolie achter de uitgeknipte ogen en plak daarop weer pupillen van ronde plakkertjes.

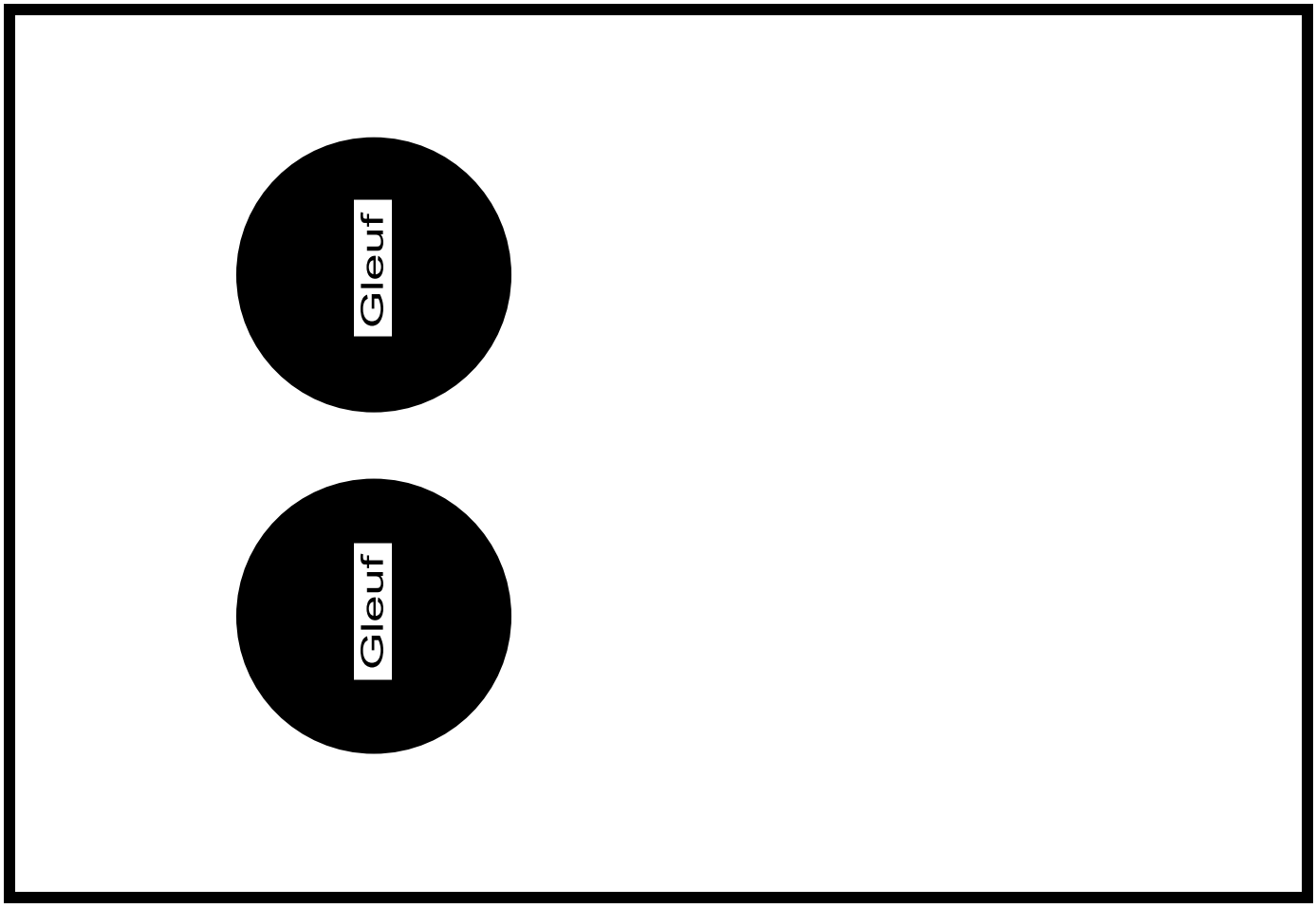

Knipoefening 26 Rechthoekige binnenvorm: Een televisie

Doel:
Een rechthoekige binnenvorm uitknippen.

Materiaal:
Een kopie van de onderstaande tekening (op dun karton). Een schaar en een prikpen. Plaatje uit een omroepgids, geplakt op een vel papier van 15 cm breed en 10 cm hoog.

Opdracht en aanwijzingen:
Maak met een prikpen een gleuf]e waarin de schaar gestoken kan worden. Knip nu eerst de binnenvorm uit en dan de buitenvorm.

Verwerkingssuggesties:
Plak een plaatje van je liefste TV-programma uit de omroepgids achter het uitgeknipte gat.

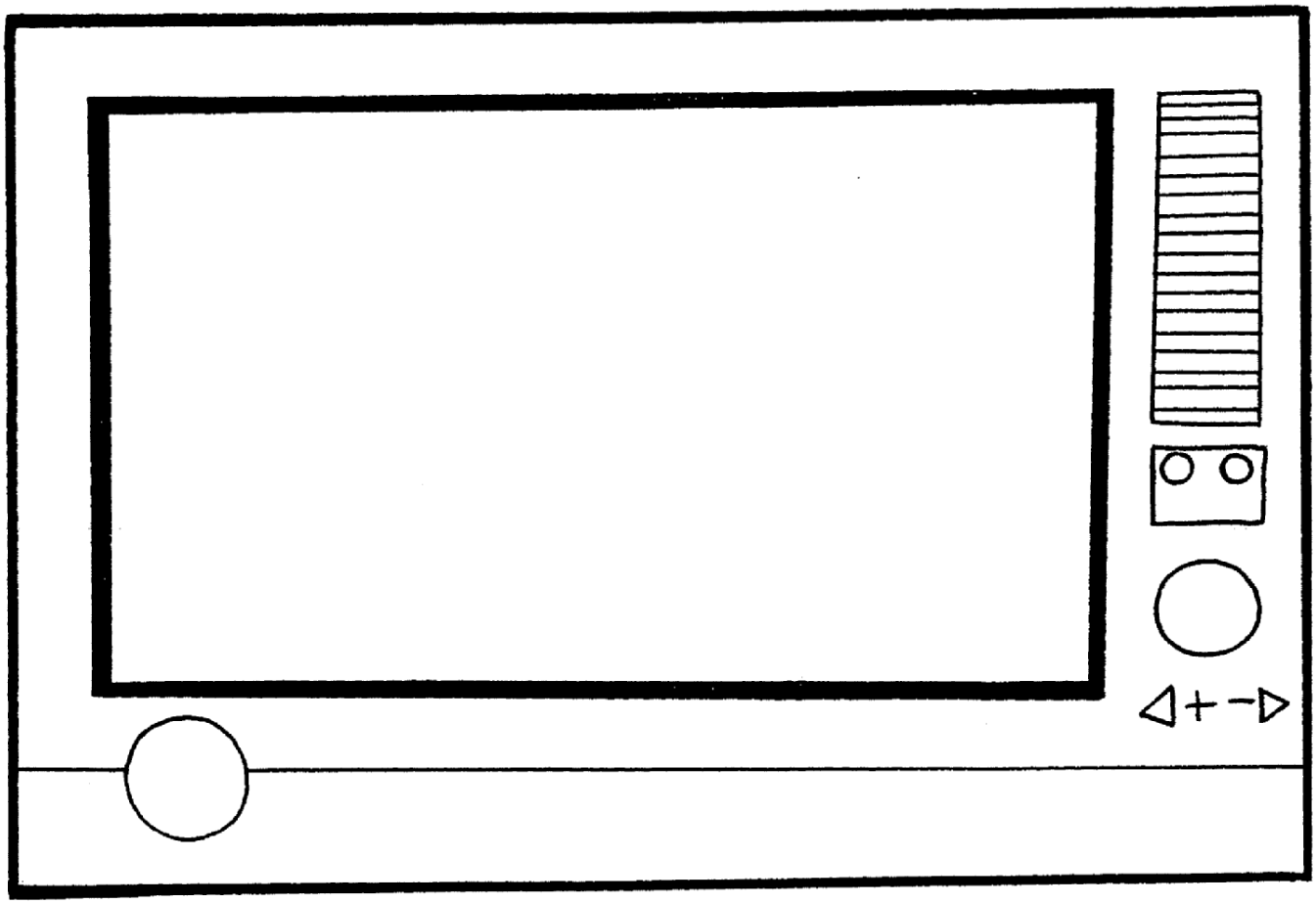

Knipoefening 27 Een kleedje

Doel:
Kleedjes knippen.

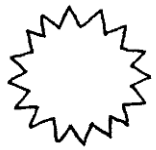

Materiaal:
Vouwblaadjes of vouwkartons(groot formaat). Een schaar.

Opdracht en aanwijzingen:
Vouw het blaadje dubbel en knip op de vouwlijn driehoekjes en andere vormen uit.
Hoe vaker je het kleedje vouwt, hoe moeilijker het wordt. Experimenteer er maar mee!

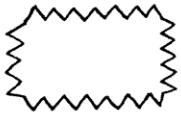

Verwerkingssuggesties:
Vouw het vouwblaadje weer open en leg het een dag en een nacht in een dik boek.
Dan is het kleedje weer keurig plat.

Variaties:
Knip niet alleen in de vouwlijn, maar ook in de andere zijden. Zo ontstaat een kleedje met een kartelrandje.

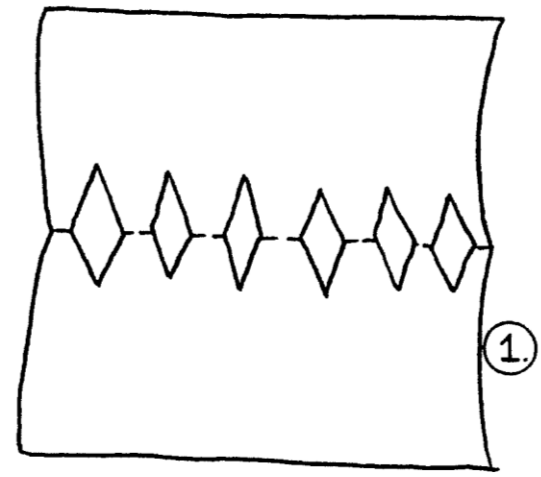

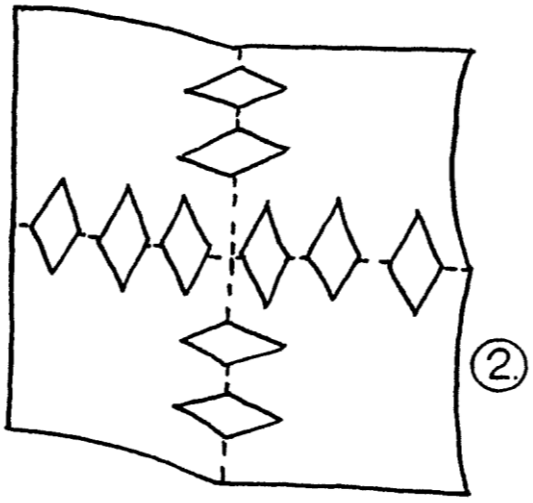

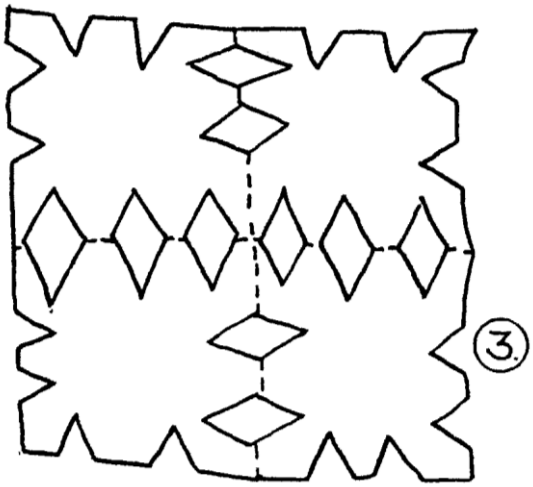

Knipoefening 28 Spiegelbeeld: Vlinder

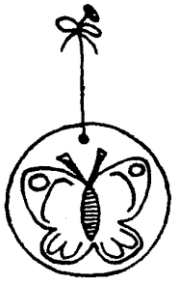

Doel:
Spiegelbeeld knippen door dubbelvouwen.

Materiaal:
Een kopie van de onderstaande tekening. Kleurpotloden. Een schaar. Eventueel een draadje.

Opdracht en aanwijzingen:
Kleur de vlinder. Vouw het blad op de stippellijn. Knip de halve cirkel uit. Let op: niet de vouwlijn knippen. Vouw het blad weer open.

Verwerkingssuggesties:
Hang de cirkel aan een draadje op.

Variaties:
Allerlei symmetrische afbeeldingen kunnen door de leerling op deze eenvoudige manier worden uitgeknipt: vouw de tekening op de middenlijn en trek met een dikke viltstift een halve cirkel of een halve ovaal om de afbeelding.

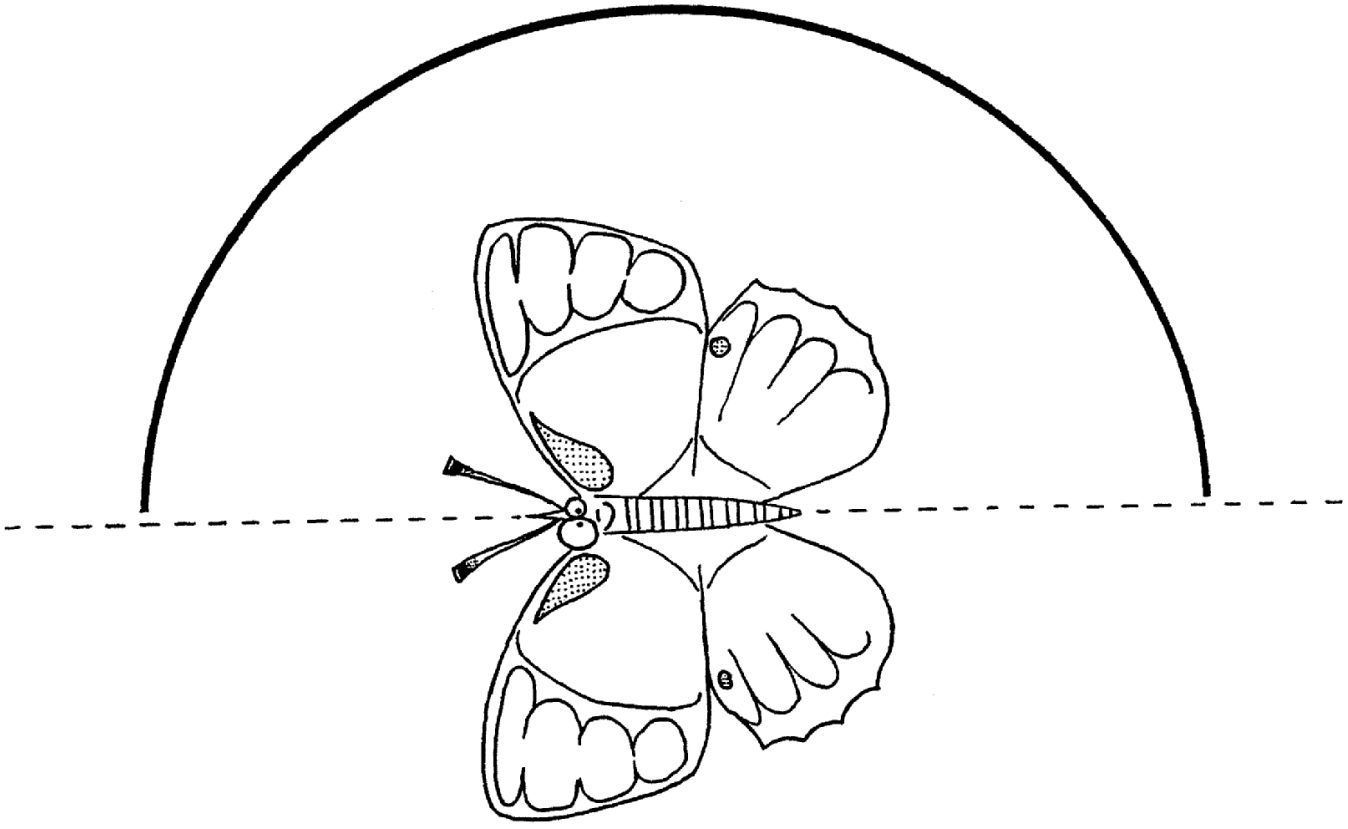

Knipoefening 29 Spiegelbeeld: Bloem

Doel:
Spiegelbeeld knippen door dubbelvouwen.

Materiaal:
Een kopie van de onderstaande tekening (op stevig gekleurd papier). Een schaar. Een rond plakkertje voor het hart van de bloem. Een satéprikker. Stukje plakband.

Opdracht en aanwijzingen:
Vouw het blad op de stippellijn. Knip de bloem uit. Vouw het blad weer open.

Verwerkingssuggesties:
Lijm een rond plakkertje in het hart van de bloem. Plak met plakband de bloem op een satéprikker. Je kunt samen met anderen een vaas vol bloemen maken.

Variaties:
Teken en knip andere symmetrische figuren: huizen, vogels, vlinders, harten, enzovoort.

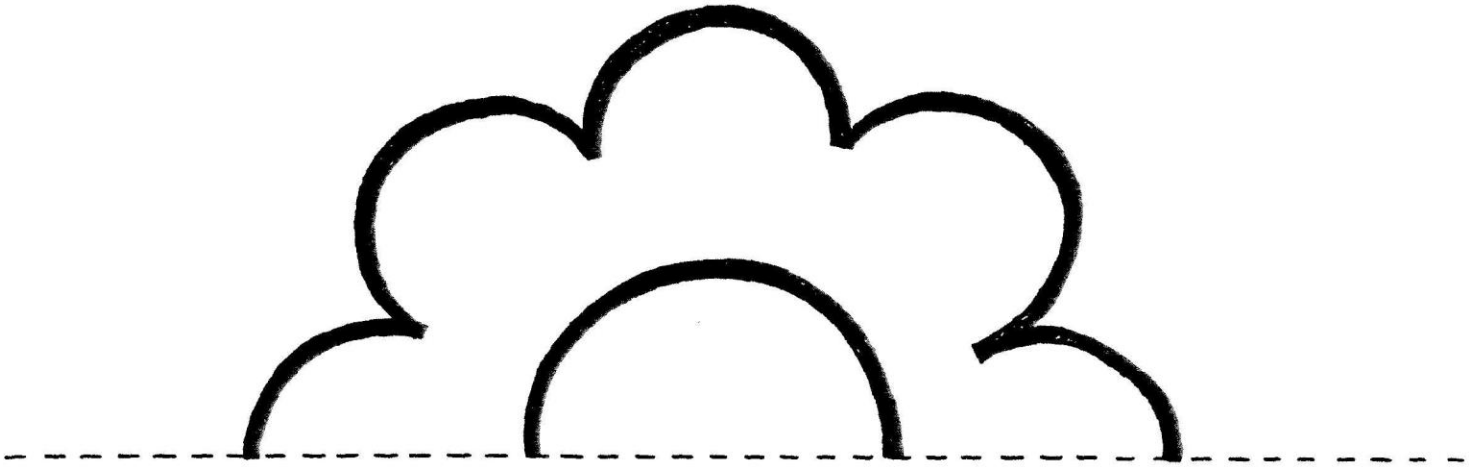

Knipoefening 30 Andere materialen: Een wandkleed

Doel:
Knippen van andere materialen dan papier. Leren werken met verschillende soorten scharen.

Materiaal:
Meerdere soorten scharen, o.a. een allesknipper. Verschillende soorten stof, lint, kant, touw, plastic, zilverfolie, enzovoort. Een stuk dik karton, of met stof bedekt hardboard of triplex. Een lijm die past bij de materialen.

Opdracht en aanwijzingen:
Laat de leerling experimenteren met verschillende scharen en materialen. Geef zonodig aanwijzingen zoals: probeer eens een andere schaar, knip met kortere knipjes, vouw dunne stof eerst dubbel of knip tegelijkertijd een papiertje mee zodat de stof niet tussen de bek gaat zitten.

Verwerkingssuggesties:
Laat met de uitgeknipte stukjes een mozaïek leggen en opplakken.

Vorderingenlijst Knipprogramma

Naam:
Geboortedatum:

Noteer in de eerste kolom de datum waarop de oefening is gedaan. Noteer in de tweede kolom het resultaat met een kernwoord of beoordelingscode, bijvoorbeeld: ++, +, ±, - of --. Geef in de derde kolom aan hoe vaak de oefening is herhaald. De overige opmerkingen worden gedateerd op de achterkant van deze vorderingenlijst genoteerd.

		Oefening	Datum	Resultaat	Herhaling
01	De schaar				
02	Het inknippen				
03	Inknippen				
04	Stukjes knippen				
05	Inknippen tot…	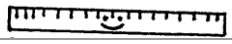			
06	Reepjes knippen	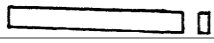			
07	Stroken knippen	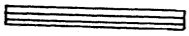			
08	Een rechthoek	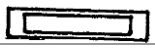			
09	Een schuine lijn	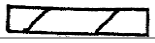			
10	Uit- en inknippen	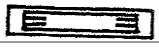			
11	Een stompe hoek	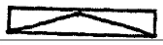			
12	Een rechte hoek	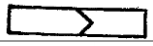			
13	Driehoeken				
14	Vlieger				
15	Een gebogen lijn	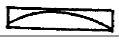			
16	Een ovaal				
17	Een ronde vorm				
18	Cirkels	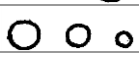			
19	Paddenstoel, hol/bol				
20	Slang, hol/bol en smal				
21	Zaag, zig-zag				
22	Een ster				
23	Vis				
24	Vissen				
25	Binnenvorm rond	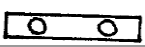			
26	Binnenvorm rechthoek	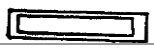			
27	Kleedjes knippen				
28	Spiegelbeeld vlinder				
29	Spiegelbeeld bloem	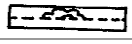			
30	Andere materialen				

Andere materialen voor passend onderwijs van Trijntje de Wit-Gosker

Trijntje de Wit-Gosker, ‘Meer dan Gewoon, passend onderwijs voor kinderen met het downsyndroom in de basisschool’, versie 2014, uitgegeven door de VIM. www.vim-online.nl

Trijntje de Wit e.a., ‘De telboeken: Het boek van 1, Het boek van 2, Het boek van 3, Het boek van 4 versie 2014, uitgegeven door de VIM. www.vim-online.n

Zie ook de overige materialen van Trijntje de Wit-Gosker:

www.lezenmoetjedoen.nl
www.vormenboek.nl
www.pictoschrijver.nl